

Thücker

VEJLEDNING

I

DET TEOLOGISKE STUDIUM

UDGIVET AF

DET TEOLOGISKE FAKULTET VED
AARHUS UNIVERSITET

AARHUUS STIFTSBOGTRYKKERIE A/S
1963

VEJLEDNING

I

DET TEOLOGISKE STUDIUM

UDGIVET AF

DET TEOLOGISKE FAKULTET VED
AARHUS UNIVERSITET

AARHUUS STIFTSBOGTRYKKERIE A/S
1963

INDHOLDSFORTEGNELSE

I. Retsregler	5
1. Kgl. anordning af 13. juli 1955 om adgang til at studere og tage eksaminer ved Københavns og Aarhus universiteter	5
2. Kgl. anordning af 17. februar 1948 om begrænsning i adgangen til at indstille sig flere gange til eksaminer ved universiteterne i København og Aarhus	7
3. Tillægsprøver	7
4. Almindelig filosofisk prøve	8
5. Kgl. anordning af 5. august 1958 om den teologiske embedseksamen og forprøve ved Københavns og Aarhus universiteter	9
6. Ministeriel bekendtgørelse af 8. august 1958 om den teologiske embedseksamen og forprøve ved Københavns og Aarhus universiteter	15
7. Kgl. anordning af 23. december 1941 om Pastoralseminariets ordning med ændring af 8. april 1949	19
8. Kgl. anordning af 6. marts 1945 om prisopgaver ved Aarhus universitet med ændringer af 12. marts 1948 ..	21
9. Kgl. anordning af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter og regler givet af lærerforsamlingen	24
10. Bekendtgørelse af 21. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad	26
11. Kgl. anordning af 14. juni 1940 om erhvervelse af doktorgraden med senere ændringer	27
12. Regler om doktorafhandlingers udstyr, aflevering, omdeling og forhandling m. v. samt om understøttelse til trykningen	34

13. Fakultetsbeslutning vedrørende teologiske doktordisputatsers titelblad og resumé	36
14. Fakultetsbeslutninger vedrørende teologisk embedseksamen	36
15. Indtegningsterminerne	38
II. Studievejledning	39
A. Forprøve og embedseksamen	39
1. Almindelig del	39
2. Det gamle Testamente	45
3. Det ny Testamente	47
4. Kirke- og dogmehistorie	51
5. Dogmatik med symbolik	51
6. Etik og religionsfilosofi	53
7. Religionshistorie	55
8. Missionsvidenskab	55
B. Licentiatgraden	57

I

RETSREGLER

1. Anordning om adgang til at studere og tage eksaminer ved Københavns og Aarhus universiteter.

Vi Frederik den Niende, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg.

Gør vitterligt: Efter de Os af vor undervisningsminister allerunderdanigst foredragne omstændigheder ville vi allernådigst have anordnet følgende bestemmelser om adgang til at studere og tage eksaminer ved Københavns og Aarhus universiteter:

§ 1.

Berettiget til at indskrives (immatrikuleres) som student ved Københavns og Aarhus universiteter er enhver uberygtet mand eller kvinde, som

- a) har bestået den danske studentereksamen eller en dermed ligestillet dansk eksamen eller
- b) i et fremmed land, med hvilket Danmark har truffet aftale om gensidig anerkendelse af adgangsbeviser, har bestået en eksamen, der giver adgang til indskrivning ved universitet eller til universitetet svarende højere læreanstalt i det pågældende land.

§ 2.

I andre tilfælde end de i § 1 b) nævnte kan Københavns universitets rektor eller Aarhus universitets lærerforsamling meddele tilladelse i hvert enkelt tilfælde til indskrivning af studerende, der tidligere har været immatrikuleret ved et fremmed universitet eller har taget en udenlandsk eksamen, som giver adgang til indskrivning ved et fremmed universitet.

Tilladelse til indskrivning kan dog ikke gives danske statsborgere, hvis immatrikulation ved det fremmede universitet hviler på en dansk eksamen, der ikke giver ret til immatrikulation ved Københavns og Aarhus universiteter.

§ 3.

I de i § 1 b) og § 2 nævnte tilfælde kan immatrikulationen, hvis plads- eller undervisningsforhold gør det påkrævet, af rektor for Københavns universitet eller lærerforsamlingen ved Aarhus universitet begrænses til kun at give adgang til at studere ved universiteterne indenfor bestemte fagområder.

§ 4.

Med immatrikulationen følger almindeligvis adgang til, når betingelserne derfor iøvrigt er opfyldt, at indstille sig til universiteternes eksaminer, dog at immatrikulationstilladelsen overfor udlændinge i de i § 2 nævnte tilfælde kan gives uden ret til at tage eksamen.

§ 5.

For immatrikulation som studerende ved Aarhus universitets økonomiske og juridiske fakultets økonomiske studium samt til studiet til psykologisk-pædagogisk eksamen ved Københavns universitet gælder de særlige i kgl. anordninger nr. 299 af 5. november 1937 og nr. 241 af 18. juli 1944 fastsatte regler.

§ 6.

Hermed ophæves kgl. anordning nr. 248 af 4. juni 1933 om adgang til at studere og tage eksaminer ved Københavns universitet og den sig dertil sluttende kgl. anordning nr. 249 af 14. juni 1933 om tillægsprøve til udenlandsk studentereksamen samt kgl. anordning nr. 127 af 23. april 1934 om adgang til at studere og tage eksaminer ved universitetet i Aarhus.

Givet på Amalienborg, den 13. juli 1955.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

Frederik R.

Jul. Bomholt.

2. Om begrænsning i adgangen til at indstille sig flere gange til eksaminer.

Kgl. anordning af 17. februar 1948 om begrænsning i adgangen til at indstille sig flere gange til eksaminer ved universiteterne i København og Aarhus.

§ 1.

Ingen, der 3 gange har underkastet sig (fuldført eller påbegyndt) en eksamen eller en del af en sådan, kan oftere indstille sig til den pågældende prøve. Under ganske særlige omstændigheder kan der dog meddeles dispensation herfra; sådan dispensation meddeles efter indstilling af vedkommende fakultet ved Københavns universitet af universitetets rektor og ved Aarhus universitet af universitetets lærerforsamling.

Ved afgørelsen af, om en eksaminand kan indstille sig til eksamen eller en del af en sådan ved et af universiteterne, bliver der også taget hensyn til de prøver af tilsvarende art, som han tidligere måtte have underkastet sig (fuldført eller påbegyndt) ved det andet universitet.

3. Tillægsprøver.

Græsk.

(Jfr. kgl. anordning af 28. februar 1908 og 13. december 1911).

Studenter af den nysproglige linie, der vil indstille sig til eksaminer under det teologiske fakultet, må underkaste sig en tillægsprøve i græsk ved Københavns eller Aarhus Universitet, til hvilken der kræves opgivet mindst 120 (Teubner-) sider attisk og senere prosa.

Dog må de studerende, der fra vedkommende universitetslærers side har opnået attest for regelmæssigt at have overværet universitetsundervisningen i græsk, nøjes med af det læste pensum at opgive til eksamen 60 (Teubner-) sider efter lærerens valg.

Undervisningen i græsk meddeles under det filosofiske fakultet ved Københavns Universitet og det humanistiske fakultet ved Aarhus Universitet; den tager normalt 3 semestre.

Latin.

(Jfr. kgl. anordning af 28. februar 1908 og 11. august 1931 samt ministeriel bekendtgørelse af 21. marts 1924).

Studenter af den matematisk-naturvidenskabelige linie, der vil indstille sig til eksaminer under det teologiske fakultet, må underkaste sig såvel den ovenfor nævnte tillægsprøve i græsk som en tillægsprøve i latin, til hvilken kræves opgivet mindst 120 (Teubner-) sider prosa.

Tillægsprøven i latin kan foruden ved Københavns eller Aarhus Universitet tages ved gymnasieskoler, som afholder studentereksamen i vedkommende sprog, samt ved eksamenskommissionen for studentereksamen for privatister.

Studerende, der indstiller sig til prøven ved universitetet efter at have deltaget i universitetets herpå beregnede kursus, kan nøjes med at opgive til eksamen 70 sider (overvejende Cicero, eller stof af tilsvarende vanskelighedsgrad), hvis de fra vedkommende universitetslærer kan opnå attest for regelmæssigt at have fulgt undervisningen på de omhandlede kursus. Universitetslæreren bestemmer ved slutningen af et kursus, hvilke sider der skal opgives.

Undervisningen i latin meddeles under det filosofiske og det humanistiske fakultet; den tager normalt 2 semestre, men 4de mellemklassens pensum forudsættes gennemgået forinden.

Til tillægsprøverne kan omprøve finde sted efter $\frac{1}{2}$ års forløb. (Jfr. kgl. anordning af 20. februar 1928).

4. Almindelig filosofisk prøve.

(Jfr. kgl. anordning af 11. april 1927 om den almindelige filosofiske prøve ved Københavns Universitet med ændring af 26. marts 1930 samt anordning af 4. maj 1932 indeholdende bestemmelser om den almindelige filosofiske prøve ved Aarhus Universitet).

Enhver studerende, der vil indstille sig til en af universitetets embedseksaminer, skal forinden have bestået en filosofisk prøve. Dog kan, hvor studieplanen for det pågældende fagstudium foreskriver en prøve allerede 1 år efter studiets påbegyndelse, aflæggelsen af den filosofiske prøve udsættes til den første eksamenstermin efter fagprøven.

Prøvens genstand er filosofisk propædeutik, således som denne – fordelt på det akademiske års 2 semestre med mindst

4 ugentlige timer i hvert – er foredraget af vedkommende lærer.

Prøven er mundtlig under overværelse af en af ministeren beskikket censor. Der gives for prøven en enkelt karakter: udmærket godt, meget godt eller godt. Godt er betingelse for, at prøven anses for bestået.

Prøven afholdes i januar og juni måned. Under særlige omstændigheder kan ministeren give tilladelse til, at der afholdes prøve uden for eksamensterminerne.

Ingen studerende kan stedes til prøven, førend der er hengået et studieår, efter at den pågældende har bestået studentereksamen.

Dispensation fra denne bestemmelse kan under særlige omstændigheder gives af ministeren.

Omprøve kan finde sted efter $\frac{1}{2}$ års forløb. (Jfr. kgl. anordning af 20. februar 1928).

5. Anordning om den teologiske embedseksamen og forprøve ved Københavns og Århus universiteter.

Vi Frederik den Niende, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, gør vitterligt:

Herved fastsættes følgende bestemmelser om den teologiske embedseksamen og forprøve ved Københavns og Århus universiteter:

§ 1.

Den teologiske embedseksamen kan aflægges ved de teologiske fakulteter ved Københavns og Århus universiteter.

§ 2.

Ingen, som er dimitteret til universiteterne i 1941 eller senere, kan indstille sig til den teologiske embedseksamen uden at have bestået forprøven til denne.

Forprøve.

§ 3.

Forprøven omfatter følgende fag: 1) Hebraisk, 2) nytestamentlig græsk, 3) bibelkundskab og 4) filosofiens historie og religionshistorie.

§ 4.

Samtlige prøver i de under forprøven hørende fag er mundtlige og afholdes 2 gange årlig. Prøven i hebraisk afholdes som hidtil under det filosofiske fakultet ved Københavns universitet og det humanistiske fakultet ved Århus universitet.

De 3 andre prøver afholdes ved lærerne ved de teologiske fakulteter ved de to universiteter. Ved hver af disse 3 prøver medvirker en af de ovennævnte lærere som censor.

§ 5.

Prøven i hebraisk skal være bestået før eller senest samtidig med prøven i de øvrige tre fag, der alle skal aflægges i samme eksamenstermin. Ingen kan indstille sig til den teologiske embedseksamen (1. del eller hele eksamen) før 2 år efter, at forprøven er bestået.

§ 6.

Ved forprøven gives 4 karakterer, nemlig én for hver af de nævnte fag. Bedømmelsen udtrykkes ved karaktererne ug: 10, ug÷: 9, mg+: 8, mg: 7, mg÷: 6, g+: 5, g: 4, g÷: 3, tg+: 2, tg: 1, tg÷: 0, mdl.: ÷1, mdl.÷: ÷2, mdl.÷: ÷3, slet+: ÷4, slet: ÷5. Opnås ikke summen 22, er prøven ikke bestået. Det samme gælder, hvis der i et enkelt fag ikke er opnået karakteren g: 4. Prøven må da tages om i alle fag, dog ikke i hebraisk.

§ 7.

Forprøven kan tages om efter et halvt års forløb.

§ 8.

Fordringerne i de enkelte fag til forprøven fastsættes af undervisningsministeriet efter indstilling af de teologiske fakulteter ved Københavns og Århus universiteter.

Embedseksamen.

§ 9.

Ved den teologiske embedseksamen prøves i følgende fag 1) Det gamle Testaments eksegeese, 2) Det nye Testaments eksegeese, 3) dogmatik, 4) kristelig etik med religionsfilosofi og 5) kirkehistorie samt de under disse hovedafdelinger hørende specielle discipliner.

§ 10.

Den teologiske embedseksamen kan tages enten samlet eller delt i 2 dele. Tages eksamen delt, omfatter 1. del en af følgende fagkombinationer: a) Det nye Testaments eksegeese, dogmatik og kristelig etik med religionsfilosofi, alle med dertil hørende specielle discipliner, b) Det nye Testaments eksegeese, Det gamle Testaments eksegeese og kirkehistorie, alle med dertil hørende specielle discipliner.

2. del omfatter de resterende fag.

Kandidaterne kan frit vælge mellem de to ovenanførte fagkombinationer.

Mellem 1. og 2. del må ikke hengå mere end et halvt år; fra denne bestemmelse kan vedkommende fakultet dog dispensere, når særlige grunde taler derfor.

Den, der har påbegyndt eller fuldendt eksamens 2. del, kan ikke på ny indstille sig til denne alene, men må, hvis han ønsker at tage eksamen om, på ny aflægge hele eksamen på én gang eller delt efter foranstående regler.

§ 11.

De kandidater, der ønsker det, kan til eksamen opgive et speciale i et af fagene. For en kandidat, der opgiver speciale, gælder lempede fordringer enten i Det gamle Testaments eksegeese eller i kirkehistorie. De nærmere regler herfor fastsættes af undervisningsministeriet.

§ 12.

Studerende, som til eksamen opgiver speciale, skal præstere attest fra en universitetslærer for i deres studietid at have deltaget aktivt og til stadighed i mindst ét semesters laboratorieøvelser.

§ 13.

De ved laboratorieøvelser skrevne opgaver kan af kandidater såvel med som uden speciale efter faglærernes nærmere bestemmelse indleveres til bedømmelse ved eksamen, og der kan da tages hensyn til opgaverne ved fastsættelsen af karakteren for den skriftlige prøve i vedkommende fag.

En laboratorieopgave, der er godkendt ved det ene fakultet, gælder tillige ved det andet.

§ 14.

Ved den mundtlige eksamen kan kandidater, der måtte ønske det, i hvilket som helst fag opgive og eventuelt blive eksamineret i et ekstra læst pensum under forudsætning af, at sådanne opgivelser er passende og tilstrækkelige med hensyn til emne og omfang, hvilket afgøres af pågældende fakultet. Der kan da tages hensyn til eksaminationen i det læste pensum ved fastsættelsen af karakteren for den mundtlige prøve i vedkommende fag.

§ 15.

Ved den teologiske embedseksamen er prøverne såvel skriftlige som mundtlige. Ved de skriftlige prøver gives 6 opgaver, nemlig én i hvert af følgende fag: Ny Testamentes eksegeese, Ny Testamentes bifag, Det gamle Testamentes eksegeese, kirke- og dogmehistorie, dogmatik samt etik eller religionsfilosofi. Der gives én karakter for hver af de 6 opgaver. Den for alle kandidater fælles mundtlige prøve omfatter de samme fag undtagen Ny Testamentes bifag; der gives 5 karakterer, én for hvert fag.

Hertil kommer for kandidater, der opgiver et speciale, en særlig prøve i dette. Vedkommende fakultet bestemmer i hvert enkelt tilfælde, om prøven skal finde sted som en mundtlig prøve eller som en skriftlig hjemmeopgave inden for en frist af ikke over 3 uger eller som en skriftlig opgave, der udføres under tilsyn i en tid af indtil 10 timer. I de to sidstnævnte tilfælde vil den skriftlige prøve kunne udvides med en efterfølgende mundtlig prøve.

For speciale gives én karakter. For kandidater, som indstiller sig til eksamen uden speciale, tillægges en gennemsnitskarakter, beregnet efter de 11 karakterer i de for alle fælles prøver. Hertil kommer yderligere 2 karakterer i henhold til bestemmelserne i § 16; i alt gives således 14 karakterer.

Prøven i specialet aflægges som regel i de ordinære eksamensterminer, men skal aflægges senest i den eksamenstermin, som ligger et halvt år forud for den termin, i hvilken kandidaten indstiller sig til de øvrige prøver (hele eksamen eller 1. del).

§ 16.

Ved det endelige eksamensresultat ved hele eksamen eller ved afslutningen af 2. del medregnes resultatet af forprøven

til teologisk embedseksamen med et pointsantal, svarende til to karakterer, der beregnes som halvdelen af den samlede sum af forprøvens 4 karakterer. For studerende, som ifølge de gældende bestemmelser har ret til at indstille sig til teologisk embedseksamen uden at have bestået forprøve, medregnes karaktererne for prøve i hebraisk og den sproglige prøve i nytestamentlig græsk med hver én karakter. For studerende, som ifølge de gældende bestemmelser har ret til at indstille sig til teologisk embedseksamen uden at have bestået den sproglige prøve i nytestamentlig græsk, regnes for en kandidat, der indstiller sig uden speciale, gennemsnitskarakteren for de teologiske fag dobbelt; for dem, der indstiller sig med speciale, tillægges én gennemsnitskarakter, beregnet af alle karaktererne i de teologiske fag, specialet iberegnet.

§ 17.

Karakterskalaen er den samme som ved forprøven, jfr. § 6. Ved beregning af gennemsnitskarakterer i de i §§ 15 og 16 nævnte tilfælde og ved beregning af pointsantallet, som medtages fra forprøven, bortkastes brøker under $\frac{1}{2}$, medens brøker på $\frac{1}{2}$ og derover forhøjes.

§ 18.

For at kunne stedes til den mundtlige prøve udkræves der for kandidater, der indstiller sig til hele embedseksamen på én gang, 24 points i de skriftlige opgaver, for kandidater, der indstiller sig til 1. del af embedseksamen, 16 points i de skriftlige opgaver og for kandidater, der har bestået 1. del af summen af karaktererne ved 1. del og karaktererne ved de skriftlige prøver ved 2. del ikke er under 40, dog for de kandidater, som indstiller sig uden speciale, ikke under 36.

Prøven i specialet er kun bestået, såfremt udfaldet bedømmes til mindst $g = 4$. Den kandidat, som har bestået prøven i specialet, skal ikke påny aflægge prøve i dette i tilfælde af omprøve i eksamens øvrige fag. Den kandidat, som ikke består prøven i specialet, kan ikke på ny aflægge prøve i samme speciale.

Hovedkarakteren bliver én af følgende: Laudabilis et quidem egregie, hvortil udkræves mindst 119 points, laudabilis, hvortil udkræves mindst 77 points, og haud illaudabilis, hvortil udkræves mindst 56 points. Den kandidat, der ikke opnår 56

points, har ikke bestået eksamen. Ingen kan bestå med et slet (slet+) eller to mådelig (mådelig+ eller mådelig-) eller i Ny Testamente (3 karakterer) med mindre end i alt 6 points eller i dogmatik (2 karakterer) med mindre end i alt 4 points.

§ 19.

Ingen, der har fuldendt eller påbegyndt eksamen, kan indstille sig til denne på ny før efter et års forløb. Fra denne bestemmelse kan der dog dispenseres af vedkommende fakultet.

Tilladelse til at afholde sygeeksaminer uden for de egentlige eksamensterminer kan under ganske særlige omstændigheder gives, ved Københavns universitet af rektor, ved Århus universitet af lærerforsamlingen, alt efter indstilling af vedkommende fakultet.

§ 20.

Fordringerne i de enkelte fag er de samme ved begge universiteter og fastsættes af undervisningsministeriet efter indstilling fra de to teologiske fakulteter.

§ 21.

Eksaminanden skal ved de skriftlige prøver godtgøre, at han kan skrive modersmålet på en tilfredsstillende måde, hvorfor der ved censuren ikke blot tages hensyn til de fagkundskaber, han har lagt for dagen, men også til foredragets tydelighed og orden og sprogets rigtighed.

§ 22.

Den, der har bestået teologisk embedseksamen, kaldes candidatus (-a) theologiae.

§ 23.

Den, der indstiller sig til teologisk embedseksamen, erlægger en kendelse af 16 kr. For så vidt eksamen tages delt, erlægges kendelsen ved indmeldelsen til eksamens 1. del; for at indstille sig til eksamens 2. del erlægges da ingen kendelse.

§ 24.

Så snart indtegningen til eksamen er sluttet, sender de to fakulteter lister over de indtegnede eksaminander til hinanden, og efter afslutningen af eksamen udveksles på samme måde meddelelse om udfaldet af denne.

§ 25.

Nærværende anordning afløser anordning nr. 361 af 19. august 1941 om indførelse af en forprøve ved den teologiske embedseksamen og anordning nr. 12 af 14. januar 1945 om den teologiske embedseksamen med senere ændringer af 4. december 1954.

Forprøve efter de hidtil gældende regler kan senest aflægges i kalenderåret 1961. Den teologiske embedseksamen efter de hidtil gældende regler afholdes sidste gang i sommeren 1965.

Under ganske særlige omstændigheder kan fakulteterne tillade, at en kandidat indstiller sig til henholdsvis forprøve og embedseksamen efter de tidligere regler i en senere termin end foran fastsat.

Givet på Gråsten Slot, den 5. august 1958.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

Frederik R.

Jørgen Jørgensen.

6. Bekendtgørelse om den teologiske embedseksamen og forprøve ved Københavns og Århus universiteter.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 8. august 1958 med senere ændringer.

Forprøve.

§ 1.

Fordringerne i fagene ved forprøven til den teologiske embedseksamen er følgende:

Hebraisk.

Der opgives 40 kapitler af Genesis samt ca. 140 vers poetisk litteratur. Dog kan studerende, der har opnået attest for regelmæssigt og aktivt at have fulgt universitetsundervisningen i faget, opnå nedsættelse af det samlede stof med indtil en trediedel efter fagprofessorens valg.

Nystamentlig græsk.

Der opgives indtil 135 sider efter Nestles udgave. De opgivne tekster læses eventuelt med kommentarer.

Bibelkundskab.

Der kræves elementært kendskab til den bibelske historie og litteraturhistorie efter fakultetets nærmere bestemmelse.

Filosofiens historie.

Der kræves kendskab til filosofiens historie med særlig vægt lagt på filosofiens betydning for den kristne tænkning. I religionshistorie kræves kendskab til de vigtigste dele af faget.

De nærmere regler om forprøvens afholdelse fastsættes ved forhandling mellem de to universiteter.

Embedseksamen.

§ 2.

Fordringerne i fagene ved den teologiske embedseksamen er følgende:

1. Det gamle Testaments eksegese.

a. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen uden at opgive speciale eller med speciale i Ny Testamente, dogmatik eller etik og efter reglen om lempede fordringer i kirkehistorie:

Fortolkning af 30 kapitler af Genesis, 20 kapitler historisk litteratur, 25 kapitler af profeterne og 30 salmer i grundsproget samt de specielle discipliner, gammeltestamentlig indledning, den israelitisk-jødiske religions historie og Israels historie.

b. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen med speciale i faget: Fortolkning til 30 kapitler af Genesis, 20 kapitler historisk litteratur, 25 kapitler af profeterne, 30 salmer og 20 kapitler anden digterisk litteratur i grundsproget samt de specielle discipliner, gammeltestamentlig indledning, den israelitisk-jødiske religions historie og Israels historie i et fyldigt omfang. Desuden kræves opgivet et særligt emne, som skal være studeret på grundlag af et passende udvalg af tekster på grundsproget og med benyttelse af fyldig litteratur.

c. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen med speciale i et af de andre fag og efter reglen om lempede fordringer i gl. testamente: Fortolkning til 20 kapitler af Genesis, 12 kapitler af profeterne og 15 salmer i grundsproget samt en kortfattet oversigt over de specielle discipliner, gam-

meltestamentlig indledning, den israelitisk-jødiske religions historie og Israels historie.

2. Det nye Testaments eksegese.

Kravene omfatter samtlige nytestamentlige skrifter, som skal studeres efter grundteksten og med fortolkninger, der direkte behandler denne, desuden de specielle discipliner, nytestamentlig indledning, hermeneutik, tidshistorie og teologi. De kandidater, der opgiver speciale i faget, skal opgive et særligt emne, studeret med benyttelse af fyldig litteratur, eventuelt tillige med et passende udvalg af tekster.

3. Dogmatik.

En fyldig fremstilling af den kristne troslære samt en kortere fremstilling af symbolikken med særlig vægt på den danske folkekirkes bekendelsesskrifter. For kandidater, der opgiver speciale i faget, kræves desuden opgivet et særligt emne, studeret efter hovedværker.

4. Kristelig etik med religionsfilosofi.

En fyldig fremstilling af den kristne etik og religionsfilosofien samt en kortere fremstilling af den religiøse og etiske tæknings historie. For kandidater, der opgiver speciale i faget, kræves desuden opgivet et særligt emne, studeret efter hovedværker.

5. Kirkehistorie.

a. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen uden at opgive speciale eller med speciale i ny testamente, dogmatik eller etik og efter reglen om lempede fordringer i gl. testamente: En udførlig fremstilling af kirke- og dogmehistorien.

b. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen med speciale i faget: 1. Fremstilling af kirke- og dogmehistorien som under a. 2. Et mindre afsnit studeret efter kilder og med benyttelse af herhenhørende vigtigere litteratur.

c. For kandidater, der vælger at indstille sig til eksamen med speciale i et af de andre fag og efter reglen om lempede fordringer i kirkehistorie: En kortfattet fremstilling af kirke- og dogmehistorien.

d. For kandidater, der vælger at indstille sig efter bestemmelserne i punkterne a) eller b), kan efter fakultetets bestemmelse et mindre område bortfalde.

§ 3.

a. Fakultetet kan bestemme, at der ved embedseksamen ikke gives opgaver eller eksamineres i det til forprøven opgivne stof.

b. Ved fyldestgørende aktiv deltagelse i øvelser eller kollokvier (eventuelt tillige forelæsninger) under en universitetslærer, der medvirker ved eksamen i det pågældende fag, kan vedkommende universitetslærer efter opnået godkendelse fra fakultetet give eksaminanden nedsættelse af eller fritagelse for pensum inden for det (de) således gennemarbejdede område(r).

En sådan dispensation meddeles skriftligt af dekanen og indsendes af eksaminanden som bilag til hans petitum ved indstillingen til eksamen.

c. De her omhandlede pensumlempelser er dog uden konsekvenser for kravene til eksaminandens almindelige oversigt over det samlede faglige stof.

§ 4.

Skriftlige opgaver, udarbejdet ved laboratorieøvelser, der efter faglærerens bestemmelse indleveres til bedømmelse ved embedseksamen, må være fakultetet i hænde mindst 6 måneder før eksamen.

Opgivelserne ved ekstra læst pensum må være det pågældende fakultet i hænde mindst 3 måneder før eksamen.

§ 5.

Tiden for besvarelsen af hver af de skriftlige opgaver ved teologisk embedseksamen bortset fra specialeopgaverne er 4 timer.

§ 6.

De skriftlige eksamensopgaver læses af 2 universitetslærere og 2 censorer. Ved mundtlig eksamen deltager 2 censorer i hvert fag. Censorernes medvirken aftales mellem formanden for censorerne og fakulteternes dekaner. Der meddeles en fælles censur over samtlige skriftlige opgaver inden den mundtlige eksamen.

§ 7.

Der skal af fakulteterne udgives en trykt vejledning for de studerende, indeholdende anordning om den teologiske em-

bedseksamen og forprøve, nærværende ministerielle bekendtgørelse, de almindelige fællesbestemmelser for universiteternes eksaminer, de af fakulteterne truffede bestemmelser, til hvis fastsættelse der er meddelt fakulteterne bemyndigelse enten i anordningen eller i nærværende bekendtgørelse, samt endelig en af hver fakultet udarbejdet studieplan.

Vejledningen trykkes op, så ofte det er nødvendigt, med de fornødne ændringer.

Undervisningsministeriet, den 8. august 1958.

Jørgen Jørgensen.

Ida Dybdal.

7. Kgl. anordning af 23. december 1941 om Pastoralseminariets ordning.

Vi Christian den Tiende, af Guds Nåde Konge til Danmark og Island, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg.

Gøre vitterligt: At vi efter derom af vor kirkeminister nedlagt allerunderdanigst forestilling ville have anordnet følgende angående Pastoralseminariets ordning:

§ 1.

Pastoralseminariets formål er at give de vordende præster en praktisk-teologisk uddannelse på videnskabeligt grundlag.

§ 2.

Pastoralseminariet ledes af en direktion, bestående af biskoppen over Københavns stift som formand, den som hovedlærer ansatte forstander, en af det teologiske fakultet af dettes midte valgt repræsentant samt et af kirkeministeren valgt medlem. Pastoralseminariet bevarer iøvrigt sin hidtidige forbindelse med Københavns Universitet.

§ 3.

Forstanderen, der skal have bestået teologisk embedseksamen ved et dansk universitet og iøvrigt opfylde betingelserne for at

beskikkes til præst i folkekirken, udnævnes af kongen. Forstanderen leder undervisningen, der udføres af denne som hovedlærer og et antal lektorer og lærere.

§ 4.

De faste undervisningsfag er: homiletik, kateketik, religionspsykologi med særligt henblik på sjælesorg, dansk kirke- og menighedsliv, kirkeret og messesang. Endvidere vil der være at holde forelæsninger om filantropi og den sociale lovgivning, om psykiatri samt om kirkelig kunst.

§ 5.

I tilknytning til de faste undervisningsfag kan der afholdes laboratorieøvelser.

I forbindelse med de homiletiske og kateketiske øvelser gives der deltagerne lejlighed til at prædike og til at undervise i kristendomskundskab.

Der gives kandidaterne lejlighed til at deltage i de forskellige grene af kirkens og menighedens arbejde.

§ 6.

De nærmere regler for undervisningen fastsættes i en af kirkeministeren approberet undervisningsplan.

§ 7.

Adgang til deltagelse i undervisningen af Pastorseminariet har teologiske kandidater.

Deltagelse i Pastorseminariets øvelser er for de faste undervisningsfags vedkommende obligatorisk.

§ 8.

Inden en teologisk kandidat kan modtage præstevielse, skal han forevise attest fra Pastorseminariet for at have deltaget i Pastorseminariets undervisning i et fuldt semester.

Under særlige omstændigheder kan der af kirkeministeriet gives fritagelse for deltagelse i Pastorseminariets undervisning enten som helhed eller i enkelte fag.

§ 9.

Kirkeministeren fastsætter tidspunktet for denne anordnings ikrafttræden.

Hvorefter alle vedkommende sig har at rette.

Givet på Amalienborg, den 23. december 1941.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

Christian R.

(L. S.)

V. Fibiger.

Ændring af anordning angående Pastorseminariets forhold.

Vi Frederik den Niende, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: at Vi efter derom af Vor kirkeminister nedlagt allerunderdanigst forestilling vil have fastsat følgende ændring i anordning af 23. december 1941 angående pastoralseminariets ordning.

Anordningens § 2 affattes således:

»Pastorseminariet ledes af en direktion bestående af biskopen over Københavns stift som formand, den som hovedlærer ansatte forstander, en af det teologiske fakultet ved Københavns Universitet og en af det teologiske fakultet ved Aarhus Universitet af hver af de to fakulteters midte valgt repræsentant samt et af kirkeministeriet valgt medlem«.

Hvorefter alle vedkommende sig har at rette.

Givet på Amalienborg, den 8. april 1949.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

Frede Nielsen.

Indmeldelse til Pastorseminariets

forårssemester sendes til forstanderen senest 20. januar og til efterårssemesteret senest 20. juli.

Indmeldelser må være vedlagt dåbsattest, bevis for studentereksamen og bevis for embedseksamen.

Semestrene begynder henholdsvis ca. 1. februar og ca. 1. sept.

8. Anordning af 6. marts 1945 om prisopgaver ved Aarhus Universitet med ændringer af 12. marts 1948.

§ 1.

Der udsættes årlig ved Aarhus Universitet prisopgaver, nærmest beregnet på besvarelse af studerende eller yngre kandidater. Besvarelser, der kendes værdige dertil, belønnes med Aarhus Universitets guldmedalje. Besvarelser, der ikke anses værdige til guldmedalje, men dog fortjener en akademisk belønning, betegnes som havende opnået »Accessit«.

§ 2.

Aarhus Universitets lærerforsamling træffer bestemmelse om, hvilke fakulteter det tilkommer at udsætte prisopgaver, og fastsætter antallet af disse.

§ 3.

Hvert fakultet drager omsorg for, at de under det hørende prisspørgsmål stilles af de pågældende faglærere. Fakulteterne indsender spørgsmålene til forretningsudvalgets approbation, hvorefter opgaverne bekendtgøres ved opslag på universitetet.

§ 4.

Prisspørgsmålene stilles på dansk, dog at opgaver i fremmede sprog kan gives på vedkommende sprog.

§ 5.

Besvarelserne af opgaverne skal være indleverede inden en af lærerforsamlingen fastsat frist, der følger mindst ca. 14 måneder efter bekendtgørelsen. Senere forlængelse af denne frist kan kun under ganske særlige omstændigheder finde sted. Bestemmelse herom træffes af rektor.

§ 6.

Adgangen til at besvare Aarhus universitets prisopgaver er ikke indskrænket til akademiske borgere, men står åben for

enhver, der på den tid, prisopgaven besvares, ikke er fyldt 30 år.

§ 7.

Besvarelsen af opgaverne skal være affattet på dansk. Afhandlingerne skal være skrevet med en tydelig håndskrift eller på maskine; de må kun betegnes med motto eller mærke, medens forfatterens navn, stilling, fødselsdag og -år samt bopæl, skal angives på en seddel i en vedlagt, lukket konvolut, der er betegnet med samme motto eller mærke som afhandlingen. Den forfatter, der kun ønsker sit navn offentliggjort, såfremt han opnår prismedaljen, må angive dette udenpå konvolutten. Besvarelserne indsendes til Aarhus Universitets lærerforsamling.

§ 8.

Afhandlingerne foranstaltes af lærerforsamlingen sendt til vedkommende fakultet.

Til at bedømme og for fakultetet at fremsætte indstilling om besvarelserne nedsætter fakultetet for hvert enkelt tilfælde et udvalg på indtil 3 medlemmer, der uanset fakultetsdelingen vælges blandt de universitetslærere, der er nærmest fagkyndige. Hvis en universitetslærer, der tilkaldes af et andet fakultet, ikke erkender nødvendigheden af sin medvirken, afgøres spørgsmålet om hans pligt til at indtræde i udvalget ved forhandling mellem de to fakulteter. Er det ikke muligt inden for universitetet at finde et tilstrækkeligt antal fagkyndige, kan fakultetet vælge en eller under særlige omstændigheder flere udenfor stående videnskabsmænd til medlemmer af nævnte udvalg.

Er der nogensomhelst uenighed i udvalget angående besvarelsens bedømmelse, afgiver hvert udvalgsmedlem en motiveret skriftlig indstilling til fakultetet. I alle tilfælde træffes afgørelsen af fakultetet eller af vedkommende faggruppe indenfor fakultetet på grundlag af udvalgets indstilling.

Besvarelserne, de af vedkommende universitetslærere afgivne bedømmelser, der gives på dansk, samt fakultets- (faggruppe-) afgørelserne indsendes af fakulteterne til lærerforsamlingen 4 måneder efter indleveringen. Navnesedlerne åbnes i lærerforsamlingen. Dog bliver navnesedler, som følger med afhandling, der hverken opnår guldmedalje eller accessit, ikke åbne. Har forfatteren kun opnået accessit, åbnes navnesedlen ikke,

hvis han ved indsendelsen af afhandlingen har udtalt ønske herom, jfr. § 7.

– Bedømmelserne indrykkes i universitetets årsberetning.

§ 9.

Prisen består i en guldmedalje. Medaljens ene side viser universitetets segl med inskriptionen: *Solidum petit in profundis*, den anden side viser pristagerens navn samt året for modtagelsen omgivet af en laurbærkrans.

Den, hvem medaljen er tilkendt, eller som har opnået accessit, får, når han navngiver sig, et beløb udbetalt som erstatning for den på opgavens løsning anvendte tid. Beløbets størrelse fastsættes på finansloven.

Til uddeling af guldmedaljer for flere besvarelser af samme prisspørgsmål kræves forretningsudvalgets samtykke.

§ 10.

Medaljen overleveres den belønnede forfatter af rektor ved universitetets årsfest. Ved samme lejlighed nævnes de, der har opnået accessit og ikke har udtalt ønske om, at navnesedlen ikke åbnes.

§ 11.

Besvarelserne indlemmes i universitetets arkiv, hvorfra de kan udlånes til forfatterne eller andre, som dertil har indhentet forfatterens skriftlige samtykke, efter at de er bleven gennemtrukne og forsynet med segl; besvarelserne kan af universitetets lærere fås til gennemlæsning, uden at det forinden er fornødent at indhente forfatterens samtykke hertil.

Forfatterretten til besvarelserne er udelukkende forfatterens, som kan offentliggøre dem, om de ønsker det. Såfremt det ved offentliggørelsen meddeles, at arbejdet er belønnet med universitetets guldmedalje, skal arbejdet være et uforandret optryk af den indleverede besvarelse; hvis dette ikke er tilfældet, må meddelelsen om, at besvarelsen er belønnet med guldmedalje, ledsages af en bemærkning om, at arbejdet er en forkortet, omarbejdet o. s. v. besvarelse af et af universitetets prisspørgsmål.

Regler givet af lærerforsamlingen.

Besvarelserne af opgaverne skal så vidt muligt indleveres i to eksemplarer. – På ydersiden af den konvolut, der vedlægges

besvarelsen, må findes følgende erklæring: »Ved afgivelsen af denne besvarelse er forfatteren ikke fyldt 30 år«. Forefindes denne erklæring ikke, vil afhandlingen ikke blive bedømt.

Prisspørgsmålene offentliggøres i årsberetningen, der udkommer til universitetets årsfest, og offentliggøres samtidig ved opslag på universitetet.

9. Anordning af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter.

Vi Frederik den Niende, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gør vitterligt: Efter de Os af Vor undervisningsminister allerunderdanigst foredragne omstændigheder ville Vi allernådigst have anordnet følgende bestemmelser om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter:

§ 1.

Ved de teologiske fakulteter ved Københavns og Aarhus universiteter indføres en licentiatgrad, som fakulteterne kan tildele efter nedenstående regler.

Indehaveren af licentiatgraden benævnes *licentiat* (-a) *theologiae*.

§ 2.

Licentiatgraden forudsætter et efter teologisk embedseksamen videregående videnskabeligt studium, som normalt gennemføres i samråd med en eller flere af fakulteternes lærere.

§ 3.

Licentiatgraden erhverves på grundlag af en særlig afhandling, der er fremgået af dette studium, og en offentlig forelæsning. Fakulteterne kan dog, hvis de finder det ønskeligt, forlange en mundtlig prøve i forbindelse med den skriftlige afhandling.

§ 4.

Adgang til at erhverve licentiatgraden på det i §§ 2 og 3 nævnte grundlag har teologiske kandidater, som har bestået

teologisk embedseksamen med første karakter. Dog kan rektor for Københavns universitet og lærerforsamlingen ved Aarhus universitet efter vedkommende fakultets indstilling dispensere herfra, når den pågældende skønnes at have kvalificeret sig på anden måde.

§ 5.

Afhandlingen bedømmes af den universitetslærer, under hvis fagområde studiet henhører, i forbindelse med en anden lærer fra et af de teologiske fakulteter. Når afhandlingen er bedømt, afgives til fakultetet en skriftlig motiveret indstilling om afhandlingens antagelse eller forkastelse, hvorefter fakultetet træffer afgørelsen. Hvis fakultetet i henhold til § 3 gør afhandlingens antagelse betinget af en mundtlig prøve, afholdes denne af fakultetet uden medvirken af censorer.

§ 6.

Antagelse af en afhandling medfører ikke pligt for forfatteren til at lade den trykke, men afhandlingen skal indleveres i eet eksemplar til universitetsbibliotekets afd. I og i eet til statsbiblioteket i Aarhus til udlån på læsesalen.

§ 7.

Såfremt fakultetet beslutter at antage afhandlingen, skal kandidaten med en forberedelsestid af 8 dage holde en offentlig forelæsning over et opgivet emne i forbindelse med området for hans licentiatstudium, hvorefter fakultetet beslutter, hvorvidt licentiatgraden skal tildeles vedkommende.

§ 8.

Til enhver, der har erhvervet den teologiske licentiatgrad, udstedes af fakultetet et bevis, hvori det af licentiaten behandlede emne angives.

Givet på Amalienborg, den 20. juni 1955.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

Frederik R.

Jul. Bomholt.

10. Bekendtgørelse om nærmere bestemmelser til gennemførelse af kgl. anordning af 20. juni 1955 om den teologiske licentiatgrad ved Københavns og Aarhus universiteter.

§ 1.

Fordringerne ved licentiatgraden begrænses i almindelighed til en enkelt af de teologiske discipliner.

§ 2.

Den skriftlige afhandling kan skrives over et selvvalgt emne inden for det studerede område. Dog kan kandidaten også få opgivet emnet, hvis det findes ønskeligt.

§ 3.

Ved bedømmelsen af den skriftlige afhandling lægges der vægt på, at kandidaten behersker den fornødne litteratur om emnet, og at han behandler dette med kritisk forståelse og modenhed.

Undervisningsministeriet, den 21. juni 1955.

Jul. Bomholt.

P. Krogh-Madsen.

11. Resumé af anordning af 14. juni 1940 om erhvervelse af doktorgraden ved Aarhus Universitet og ændringer¹⁾.

(Af hensyn til overskueligheden er de pågældende anordningers oprindelige paragrafinddeling ikke bibeholdt).

§ 1.

Fakulteterne har ret til efter nedenstående regler at tildele universitetets doktorgrader, som er følgende: Den filosofiske doktorgrad (doctor philosophiae), der tildeles af det humanistiske fakultet og det naturvidenskabelige fakultet, den juridiske doktorgrad (doctor juris), der tildeles af det økonomisk-juridiske fakultet, den økonomiske doktorgrad (doctor oeconomices), som tildeles af samme fakultet, den teologiske doktorgrad

¹⁾ Ændringerne findes i kgl. anordninger af 22. sept. 1942, 9. juli 1946, 27. oktober 1950 og 22. juli 1955.

(doctor theologiae), der tildeles af det teologiske fakultet, og den medicinske doktorgrad (doctor medicinae), som tildeles af det lægevidenskabelige fakultet.

§ 2.

Doktorgraden tildeles enten på grundlag af en særlig afhandling for graden eller som æresdoktorgrad uden sådant grundlag. Tildeling af doktorgraden på sidst nævnte måde kan kun ske, efter at konsistoriums samtykke er indhentet.

Forsåvidt der til et af de i § 1 nævnte fakulteter indsendes en afhandling for doktorgraden, og der inden for det fagområde, hvorunder afhandlingen henhører, ikke ved fakultetet er ansat nogen selvstændigt virkende universitetslærer (professor eller docent), kan afhandlingen afvises.

I beslutninger, der af det økonomiske og juridiske fakultet træffes om en afhandlings antagelse eller forkastelse, deltager for økonomiske afhandlingers vedkommende kun fakultetets økonomiske medlemmer og for juridiske afhandlingers vedkommende kun dets juridiske medlemmer.

§ 3.

Adgang til at erhverve doktorgraden ved det økonomisk-juridiske fakultet, ved det teologiske fakultet og ved det lægevidenskabelige fakultet har den, der har bestået en af vedkommende fakultets afsluttende eksaminer med første karakter, samt den, der har bestået en afsluttende eksamen ved henholdsvis det rets- og statsvidenskabelige, det teologiske og det lægevidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet med første karakter.

Den, der med første karakter har bestået den økonomiske eller den juridiske embedseksamen ved det økonomisk-juridiske fakultet ved Aarhus Universitet, den teologiske embedseksamen ved samme universitets teologiske fakultet eller den lægevidenskabelige embedseksamen ved samme universitets lægevidenskabelige fakultet, skal være berettiget til at erhverve doktorgraden henholdsvis ved det rets- og statsvidenskabelige fakultet, det teologiske fakultet og det lægevidenskabelige fakultet ved Københavns Universitet i overensstemmelse med bestemmelsen i kgl. anordning af 13. oktober 1927, § 3, 1. pkt.

Adgang til at erhverve den filosofiske doktorgrad ved det humanistiske fakultet har enhver, der har bestået en af Aarhus

universitets eller en af Københavns Universitets afsluttende eksaminer med første karakter, en magisterkonferens ved et af universiteterne eller den i anordning af 23. maj 1956 omhandlede cand. art.-prøve enten i kombination med hovedfagseksamen under sproglig-historisk skoleembedseksamen eller i kombination med en til hovedfagseksamen, embedseksamen eller magisterkonferens svarende uddannelse eller eksamen ved et udenlandsk universitet. Det er en betingelse for den, der har bestået cand. art.-prøven ved Københavns eller Aarhus Universitet, at han såvel ved denne prøve som ved den eksamen eller uddannelse, hvormed den kombineres, har opnået første karakter. Fakultetet afgør i hvert enkelt tilfælde, om en eksamen ved et udenlandsk universitet kan siges at være gennemført med et til den danske første karakter svarende resultat.

Adgang til at erhverve den filosofiske doktorgrad har endvidere polytekniske kandidater med første karakter.

Dog kan konsistorium efter vedkommende fakultets indstilling tillade også andre at erhverve en bestemt doktorgrad, når den pågældende enten ved andre prøver end de ovenfor nævnte, aflagte ved Københavns universitet eller fremmede universiteter, eller ved tidligere videnskabelige arbejder har godtgjort sin almindelige videnskabelige modenhed og indsigt. Forinden et fakultet gør indstilling om meddelelse af sådan tilladelse, skal et af fakultetet dertil efter reglerne i § 6 nedsat sagkyndigt udvalg have udtalt sig om sagen.

Den, der ved Aarhus Universitet har bestået en afsluttende eksamen med første karakter, en magisterkonferens eller cand. art.-prøven på de ovennævnte vilkår, skal være berettiget til at erhverve den filosofiske doktorgrad ved Københavns Universitet i overensstemmelse med bestemmelsen i anordning af 13. oktober 1927, § 3, stk. 1.

§ 4.

Den, der ønsker at erhverve doktorgraden, må til vedkommende fakultet indsende en af ham forfattet, ikke tidligere offentliggjort videnskabelig afhandling over et selvvalgt emne med anmodning om at få den bedømt som doktorafhandling. Når en sådan afhandling slutter sig til tidligere offentliggjorte afhandlinger af forfatteren, kan disse efter forfatterens ønske, når mindst et eksemplar af den vedlægges, inddrages under bedømmelsen og forsvarshandlingen. En afhandling kan betrag-

tes som ikke tidligere offentliggjort, selvom der foreligger foreløbige meddelelser eller foredragsreferater i kortfattet form om dens indhold. Undtagelsesvis kan konsistorium efter vedkommende fakultets indstilling tillade, at en i sin helhed tidligere offentliggjort afhandling indleveres som doktorafhandling, eller at fakultetet indbyder en videnskabsmand til at erhverve doktorgraden på grundlag af et eller flere tidligere offentliggjorte arbejder.

§ 5.

Afhandlinger for doktorgraden skal i almindelighed være affattede på dansk. Hvor særlige forhold gør sig gældende, således hvor hensynet til emnet eller læsekredsen taler derfor, eller når doktoranden godtgør, at han ved at offentliggøre afhandlingen på et fremmed sprog kan opnå en væsentlig økonomisk lettelse, skal der dog af det pågældende fakultet kunne gives tilladelse til anvendelse af et fremmed sprog, sædvanligvis dog kun engelsk, fransk eller tysk. Meddeles en sådan tilladelse, kan fakultetet som betingelse for antagelse kræve en erklæring fra en sagkyndig om, at sproget i afhandlingen er tilfredsstillende. Afhandlinger skrevne på fremmede sprog skal være ledsagede af et dansk resumé, og afhandlinger skrevne på dansk skal – medmindre fritagelse herfor meddeles af det pågældende fakultet – være ledsaget af et resumé på et af de ovennævnte hovedsprog eller latin.

§ 6.

Til at bedømme indkomne doktorafhandlinger nedsætter fakultetet i hvert enkelt tilfælde et udvalg på indtil 3 medlemmer, der uanset fakultetsdelingen vælges blandt de universitetslærere, der er nærmest fagkyndige. Hvis en universitetslærer, der tilkaldes af et andet fakultet, ikke erkender nødvendigheden af sin medvirkning, afgøres spørgsmålet om hans pligt til at indtræde i udvalget ved forhandling mellem de to fakulteter. Er det ikke muligt blandt universitetets lærere at finde et tilstrækkeligt antal fagkyndige, kan fakultetet vælge en eller under særlige omstændigheder to uden for universitetet stående videnskabsmænd til medlemmer af udvalget. Dog skal altid mindst eet fakultetsmedlem være medlem af dette.

Udvalget afgiver til fakultetet en motiveret skriftlig indstilling om afhandlingens antagelse eller forkastelse. Er der nogen som helst uenighed i udvalget om bedømmelsen, afgiver hvert

udvalgsmedlem særskilt indstilling. På grundlag af indstillingen eller eventuelt indstillingerne træffes afgørelsen af fakultetet. Medlemmer af udvalget, som ikke hører til fakultetet, har stemmeret ved afgørelsen.

§ 7.

Finder et fakultet en indsendt afhandling egnet til forsvar for doktorgraden, antager det den til forsvar, hvorefter afhandlingen ved forfatterens foranstaltning bliver at trykke og offentliggøre.

Af den trykte afhandling skal forfatteren til universitetet afgive et af konsistorium nærmere fastsat antal eksemplarer, der fordeles efter konsistoriums bestemmelse. Eksemplarerne afgives dels uden vederlag, dels mod et vederlag, der bestemmes ved fremstillingsomkostningerne, det vil sige udgifterne til papir og hæftning og den særlige trykningsudgift for disse eksemplarer. Konsistorium fastsætter, hvor stor en del af eksemplarerne, der skal afgives på hver af disse måder. Antallet af eksemplarer, som afgives uden vederlag, må ikke overstige 300.

Eksemplarerne til universitetet skal afgives senest tre uger før det mundtlige forsvar finder sted. Udlevering af eksemplarer til andre og offentliggørelse må ikke uden konsistoriums tilladelse ske før fem dage efter afgivelsen til universitetet. Offentliggørelsen skal have fundet sted senest 14 dage før forsvaret.

Med hvert eksemplar af en doktorafhandling skal følge et aftryk af fakultetets antagelse og af de for det mundtlige forsvar gældende regler.

Når en tidligere offentliggjort afhandling i henhold til § 4 benyttes som doktorafhandling, bestemmer konsistorium efter vedkommende fakultets indstilling særlig for hvert enkelt tilfælde, i hvilket omfang eksemplarer skal stilles til rådighed for universitetet, og fastsætter de øvrige nødvendige lempelser i foranstående regler.

Findes en indsendt doktorafhandling ikke egnet til forsvar for doktorgraden, meddeles dette forfatteren.

§ 8.

Forsvarshandlingen er offentlig og ledes af fakultetets dekan eller en anden dertil af fakultetet udnævnt professor. Ordstyreren giver ordet og påser, at handlingen foregår på en værdig måde, han kan pålægge en opponenter at høre op og i for-

nødent fald afbryde handlingen. Ordstyreren deltager ikke selv i forhandlingen.

Til at fungere som officielle opponenter beskikker fakultetet to af bedømmelsesudvalgets medlemmer; mindst een af opponenterne skal være lærer under fakultetet. Til beskikkelse af andre kræves konsistoriums samtykke. Ethvert medlem af fakultetet, under hvis fagområde afhandlingens emne hører, og som ikke har lovligt forfald, er forpligtet til at overvære forsvarshandlingen.

Som opponenter ex auditorio har i almindelighed kun akademiske borgere samt polytekniske kandidater ret til at optræde. Dog kan fakultetet også tillade andre, som fremsætter ønske derom, at opponere. Opponenten ex auditorio må melde sig hos ordstyreren inden begyndelsen af handlingen; dog kan ordstyreren også lade senere anmeldte opponenter få ordet, men uden at betage dem, der tidligere har meldt sig, retten.

Der tilstås i almindelighed hver af de officielle opponenter $1\frac{1}{2}$ time og hver opponent ex auditorio $\frac{3}{4}$ time, derunder indbefattet den tid, doktoranden behøver til at give svar; dog kan ordstyreren, for så vidt antallet af de anmeldte opponenter tillader det, tilstå en længere tid. Hele handlingen må ikke vare over 6 timer.

Efter forsvarshandlingen indberetter de officielle opponenter til fakultetet, om forsvaret har været fyldestgørende.

§ 9.

Under ganske særlige omstændigheder kan konsistorium efter vedkommende fakultets indstilling bestemme, at den mundtlige forsvarshandling skal bortfalde.

§ 10.

Forsvarshandlingen har ikke blot til formål at bringe på det rene, om afhandlingen er doktorandens eget arbejde, men også om han er i besiddelse af det videnskabelige grundlag, som doktorgraden forudsætter. Afgørelsen af, om doktorgraden derefter skal tildeles doktoranden, tilkommer fakultetet i dets helhed.

§ 11.

Finder fakultetet efter forsvaret, at doktoranden er værdig til graden, tildeler det ham denne og gør herom indberetning

til konsistorium. Tildelingen sker uden mundtlig promotion ved udstedelse af et på latin affattet diplom, hvori rektors og vedkommende dekans navn samt titlen på afhandlingen indføres.

De i løbet af et universitetsår graduerede personer proklameres ved universitetets årsfest af rektor som doktorer. Det påhviler dem selv at meddele deres levnedsskildring til den pågældende årsfest.

§ 12.

Æresdoktorgraden tildeles uden forudgående mundtlig forsvarshandling. Når ikke særlige forhold er til hinder derfor, tildeles den ved mundtlig promotion, der forrettes af fakultetets dekan, hvis han selv har den grad, som skal meddeles, og ellers af en anden af fakultetet af dets egen midte udpeget professor, der opfylder nævnte betingelse; i alle tilfælde meddeles der derhos den pågældende skriftligt doktordiplom. Reglerne i § 11, sidste stykke, finder tilsvarende anvendelse.

§ 13.

Den, der har erhvervet doktorgraden ved Aarhus Universitet, har ret til at holde forelæsninger og øvelser ved Aarhus Universitet over de fag, som henhører under det fakultet, i hvilket han har erhvervet graden. Forelæsningerne optages i lektionskatalogen og bliver at anmelde efter de sædvanlige regler, hvorhos der ved semestrets slutning skal gøres indberetning om dem til fakultetet på samme måde som af universitetets lærere.

§ 14.

Enhver, som enten ved Københavns Universitet eller ved Aarhus Universitet ønsker at erhverve doktorgraden for en afhandling, for hvilken den også kunne erhverves ved det andet universitet, skal ved indleveringen af afhandlingen i en skriftlig erklæring oplyse, om samme afhandling enten i samme eller i en mere eller mindre afvigende skikkelse eller en anden afhandling, som har berøring med den, tidligere har været indleveret til det andet universitet og med hvilket resultat, samt, hvor tidligere indlevering har fundet sted, yderligere meddele sådanne oplysninger, at det bliver muligt at skønne over den nu indleverede afhandlings forhold til den tidligere. Hvis vedkommende fakultet ikke efter de foreliggende oplysninger skønner, at afhandlingen i det væsentlige er en ny afhandling, har det ret til at afvise den.

Doktorafhandlinger skal såvel ved Københavns Universitet som ved Aarhus Universitet indleveres i mindst to maskinskrrevne eksemplarer. Hvis afhandlingen er forsynet med billedmateriale, kan vedkommende fakultet dog tillade, at dette kun følger med det ene eksemplar. Fakultetet har ret til efter at have bedømt afhandlingen, eller når denne tages tilbage, at tilbageholde et af eksemplarerne, dog uden det tilhørende billedmateriale, hvis dette med fakultetets tilladelse kun medfølger det ene eksemplar.

§ 15.

Doktorer skal hver i sit fag komme i særlig betragtning ved embeder, hvortil kundskab i faget udkræves.

§ 16.

Doktorerne har ret til som akademisk hæderstegn at bære en doktorring med et for alle fakulteter fælles stempel (et minervahoved omgivet af en laurbærkrans).

Doktorer i teologien har ret til at bære den i forordning af 13. marts 1683 I. § 5 omhandlede særlige dragt.

§ 17.

Akademiske værdigheder, der erhverves ved eller fra fremmede universiteter, medfører ikke de til disse værdigheder her i landet knyttede rettigheder.

Sammenskræve marts 1958, Aarhus Universitet.

12. Regler om doktorafhandlingers udstyr, aflevering, omdeling og forhandling m. v. samt om understøttelse til trykningen.

1. Afhandlingen skal afleveres i beskåren stand.
2. På bagsiden af titelbladet skal trykkes:

Denne afhandling er af det
fakultet ved Aarhus Universitet antaget til offentlig at forsvares for den doktorgrad.

Aarhus Universitet, den
.....
h. a. dec.

3. Dagen for forsvaret samt klokkeslæt og stedet trykkes enten nederst på den første side af omslaget eller på en foran titelbladet fastklæbet seddel.

4. Foran i hvert eksemplar af afhandlingen lægges hosfølgende bekendtgørelse, hvoraf doktoranden kan rekvirere det fornødne antal vederlagsfrit på universitetet.

5. Eksemplarer til universitetet skal afgives senest 3 uger, før det mundtlige forsvar finder sted. Eksemplarerne afleveres til universitetskontoret. Udlevering af eksemplarer til andre og offentliggørelse må ikke uden lærerforsamlingens tilladelse ske før 5 dage efter afgivelsen til universitetet. Offentliggørelse skal have fundet sted senest 14 dage før forsvaret.

6. Angående tid og sted for forsvaret, antallet af afhandlingerne, som skal afleveres til universitetet, samt eventuel påskrift på disse henvender doktoranden sig til universitetskontoret.

7. Enhver doktorand kan uanset sin økonomiske evne efter ansøgning forvente at få refunderet $\frac{3}{4}$ af udgiften til trykning af de første 300 eksemplarer af doktorafhandlingen, altså det antal, der efter de gældende bestemmelser maksimalt skal afleveres til universitetet af enhver disputats; refusionsbeløb anses som betaling fra universitetet for disse eksemplarer. Ved beregning af refusionsbeløbet vil dog blive fradraget, hvad doktoranden har opnået i understøttelse til trykningen fra anden side (dog ikke støtte ydet af familie), ligesom refusionsbeløbet vil blive nedsat, såfremt trykningen efter universitetets skøn har medført unødigt stor bekostning.

Skulle det vise sig, at doktoranden opnår eller med sikkerhed kan forvente at opnå væsentlige indtægter gennem salg af resten af det oplag, hvoraf de afleverede 300 eksemplarer udgør en del, må han forvente en yderligere reduktion af refusionsbeløbet.

Ved ansøgning benyttes et hosfølgende skema, som indsendes til vedkommende fakultet, når doktorgraden er konfereret den pågældende. Der skal med skemaet følge 3 tilbud på trykning af disputatsen, herunder også tilbud fra forlag, der giver sig af med sådant arbejde. Såfremt ansøgningen ikke er indsendt inden en måned efter gradens konferering bortfalder adgangen til refusion.

13. Fakultetsbeslutning vedrørende teologiske doktor-disputatsers titelblad og resumé.

Doktorafhandlingens omslag, titelblad, eventuelle forord samt resumé skal indsendes i korrektur til fakultetets godkendelse.

14. Fakultetsbeslutninger vedrørende teologisk embedseksamen.

I Ny Testamente kan der til embedseksamen som bifag opgives 1) nytestamentlig indledning + tidshistorie eller hermeneutik, eller 2) nytestamentlig teologi + tidshistorie eller hermeneutik, eller 3) kan man følge den ved det københavnske fakultet almindelige ordning, hvorefter alle fire bifag opgives efter fremstillinger på tilsammen 5–600 sider (udvidet med det stof, der i København allerede opgives ved forprøven). Vælges nytestamentlig teologi eller den lige nævnte tredje ordning, må der forud være forhandlet med faglæreren og endelig aftale truffet senest inden mundtlig eksamen i den eksamenstermin, som går forud for den termin, i hvilken eksamen ønskes aflagt.

Ønsker en student at få et speciale, indgiver han, inden han begynder det planmæssige studium af dette, gennem den faglærer, under hvis område specialet er placeret, en forespørgsel til fakultetet, om dette vil anbefale ham at tage det påtænkte speciale. Efter udtalelser af faglæreren og på grundlag af en drøftelse af studentens kvalifikationer tager fakultetet beslutning om, hvorvidt det vil anbefale eller fraråde specialet, hvorefter beslutningen gennem faglæreren meddeles studenten.

Når en student derefter ved forhandling med faglæreren har fået tilrettelagt opgivelserne til specialet, indgiver han, senest et halvt år før eksamen i specialet ønskes aflagt, til fakultetet i fem enslydende eksemplarer et andragende om specialets godkendelse, indeholdende en nøjagtig fortegnelse over opgivelserne og vedlagt hans laboratorieopgave(r). Andragendet forelægges da af faglæreren fakultetet til godkendelse.

Når fakultetet anerkender et speciale, er forudsætningen, at der skal skrives en 3 ugers opgave i det.

Dog kan besvarelsen af en af universiteternes prisopgaver erstatte 3 ugers opgaven. Karakteren for speciale bliver da for guldmedalje ug og for accessit mg+.

Laboratorieopgaver i et hvilket som helst fag kan indleveres til bedømmelse ved eksamen (jfr. anordning af 5. august 1958, § 13), og der kan da tages hensyn til disse opgaver ved fastsættelsen af karakteren for den skriftlige prøve i vedkommende fag. Sådanne laboratorieopgaver må være udarbejdede ved øvelser hos universitetslærere, der regelmæssigt eksaminerer ved embedseksamen; indlevering må ske med vedkommende universitetslærers billigelse mindst 6 måneder før eksamen, og dekanen må senest 1. marts eller 1. oktober for henholdsvis sommer- og vintereksamen underrettes om, at opgaver er indleveret, og anmodes om at udsende disse til censorerne.

Der meddeles ikke kandidaterne nogen oplysning om deres eksamensafhandlingers beskaffenhed, førend den fælles censur er afholdt.

Ved de skriftlige prøver kan i de enkelte fag medtages:

Det gamle Testamente: Den hebraiske Bibel, Hebraisk ordbog, Bibelselskabets bibelatlas, Ny Testamente på græsk.

Det nye Testamente: Ny Testamente på græsk, A. Huck: Synopse der drei ersten Evangelien, Septuaginta, Den hebraiske Bibel, Hebraisk ordbog, Bibelselskabets bibelatlas.

6. Spørgsmål: Ny Testamente på græsk, A. Huck: Synopse der drei ersten Evangelien, Septuaginta, Den hebraiske Bibel, Hebraisk ordbog, Bibelselskabets bibelatlas.

Dogmatik: De symbolske bøger (enten i latinsk udgave eller ved J. T. Müller eller Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche), Ny Testamente på græsk, Den hebraiske Bibel, Det gamle Testamente på dansk, N. B. Kun Det gamle Testamente, ikke hele Bibelen, Schmollers eller Moulton og Gedens konkordans til det Ny Testamente på græsk.

Etik: De symbolske bøger (enten i latinsk udgave eller ved J. T. Müller Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche), Ny Testamente på græsk, Den hebraiske Bibel, Det gamle Testamente på dansk, N. B. Kun Det gamle Testamente, ikke hele Bibelen, Schmollers eller Moulton og Gedens konkordans til det Ny Testamente på græsk.

Kirkehistorie: De symbolske bøger (enten i latinsk udgave eller ved J. T. Müller eller Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche), Ny Testamente på græsk,

Schmollers eller Moulton og Gedens konkordans til Ny Testamente på græsk.

Kandidaterne må ikke medbringe mere end eet eksemplar af nogen bog.

I de bøger, som agtes anvendt ved den teologiske embedseksamen, tillades kun almindelig understregning med een farve af ord og sætninger samt – i de bibelske skrifter – markering af tekstafsnit ved lodrette streger. Tilføjelse af tekstvarianter er ikke tilladt. Understregning må kun finde sted i teksten og det tekstkritiske apparat. Samtlige bøger, som ønskes anvendt ved de skriftlige prøver, må indleveres til eftersyn på et af fakultetet ved opslag bekendtgjort tidspunkt dagen før skriftlig eksamens begyndelse. Bøger, som er afleveret og gennemset, må ikke, så længe eksamen varer, fjernes fra eksamenslokalet.

15. Indtegningsterminerne

til eksaminer bekendtgøres ved opslag. De falder omtrent i følgende tidsrum:

Indtegning til teologisk embedseksamen og forprøve, herunder prøven i hebraisk, omtrent 1. marts til 1. april og 1. oktober til 1. november.

Indtegning til tillægsprøverne i græsk og latin bekendtgøres under det humanistiske fakultet og sker omtrent 1.–15. april og 1.–15. december.

Prøverne i græsk og latin falder normalt i sidste uge af januar og 3.–4. uge af juni.

II

STUDIEVEJLEDNING

A. Forprøve og embedseksamen.

1. Almindelig del.

Teologien er dels praktisk, dels teoretisk teologi. Den praktiske teologi har til opgave at være vejledende med hensyn til den skikkelse, som kirkens virksomhed i forkyndelse, guds-tjenesteliv, diakoni, sjælesorg og kirkens øvrige funktioner har i dag. Den teoretiske teologi er den kritiske redegørelse for denne virksomheds grundlag i kristendommens historie og væsen.

Den praktiske teologis forskellige discipliner: homiletik (prædikelære), kateketik (kirkelig undervisningslære), liturgik (guds-tjenestelære), hymnologi (salmekundskab), kirkeret, diakonik og sjælesorg studeres ved pastoralseminariet. Det må dog understreges, at også det teoretisk-teologiske universitetsstudium giver lejlighed til beskæftigelse med praktisk-teologiske emner. Således fører studiet f. eks. af den bibelske eksegeese og hermeneutik let videre til beskæftigelse med homiletiske problemer, studiet af kirkehistorien kan føre til beskæftigelse med hymnologi og liturgik, og studiet af den systematiske teologi kommer let til at strejfe sjælesorgens problemer.

Den teoretiske teologi er den kritiske redegørelse for den kirkelige virksomheds grundlag i kristendommens historie og væsen. Da kristendommen dels har sin oprindelse i en historisk virkelighed, det israelitiske folks og Jesu Kristi historie, og dels selv er en historisk virkelighed, må denne kritiske redegørelse rumme et eksegetisk studium af kilderne til kristendommens oprindelse, nemlig Det gamle og Det ny Testamente, samt et kritisk studium af kristendommens historiske fremtrædelsesformer, kirkehistorien. Men da kristendommen ifølge sin egen selvforståelse ikke blot er en historisk virkelighed, men

prætenderer at hvile på en åbenbaring, må en kritisk redegørelse for kristendommens væsen tillige rumme en undersøgelse af denne præentions gyldighed og af dens forhold til filosofi og religionsfilosofi.

Det teologiske universitetsstudium har til opgave at indføre de studerende i dette teologisk-videnskabelige arbejde. Det teoretisk-teologiske universitetsstudiums praktiske formål er dels ved siden af den praktisk-teologiske uddannelse at yde en væsentlig og uundværlig del af præsteuddannelsen, dels at forberede til videregående videnskabelig-teologisk forskning. Det har sin meget store betydning, at disse to formål forenes i den samme uddannelse. En forsvarlig præsteuddannelse må nemlig bibringe de vordende præster den samme videnskabelige forskoling, som gives dem, der selv vil arbejde videre med selvstændig forskning.

Det teologiske universitetsstudium vil ikke blot give en skolemæssig indøvelse af bestemte kundskaber og færdigheder, men en indførelse i videnskabelig arbejdsmåde. Derfor er studiet ikke bundet til bestemte, fastlagte kurser eller lærebøger, men giver plads for den enkelte students særlige anlæg og interesser og et derpå baseret friere studium, ligesom der ved de skriftlige og mundtlige prøver lægges mindre vægt på opregningen af bestemte hukommelsesdata fra de anvendte studiebøger end på modenhed og selvstændig behandling af de stillede opgaver.

I den efterfølgende studieplan vil der blive givet råd og vejledning angående tilrettelæggelsen af studiet af hvert enkelt fag. Her skal til indledning fremhæves visse grundsætninger, der finder anvendelse på studiet som helhed.

I det foregående er den indre sammenhæng mellem de forskellige teologiske discipliner kort antydnet. På grund af denne sammenhæng består der en vekselvirkning mellem studiet af de forskellige discipliner, som gør det nødvendigt, at studiet tilrettelægges efter en vis plan.

Bestemmelserne angående tillægsprøver og forprøve (se s. 7-10 og 15-16 medfører, at studiet af de under disse prøver hørende fag henlægges til begyndelsen af studietiden. Prøverne i hebraisk og (for studenter med matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen) latin aflægges normalt efter et års forløb, ligesom den for alle studerende fælles prøve i filosofi. Som regel aflægges prøven i almindelig græsk (for studenter med matematisk-naturvidenskabelig og nysproglig studentereksamen) efter

1½ års forløb og forprøven for studenter med klassisk-sproglig studentereksamen efter 1½ års og for studenter med matematisk-naturvidenskabelig og nysproglig studentereksamen efter 2 års forløb. Alle studerende må således i deres første studieår forberede sig til den almindelige filosofiske prøve og prøven i hebraisk. Studenter med nysproglig studentereksamen må endvidere forberede sig til tillægsprøven i almindelig græsk, og studenter med matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen til tillægsprøver i græsk og latin. I det første studieår følges også naturligt af alle studerende det til forprøven bestemte kursus i bibelkundskab, der som regel afholdes hvert forårssemester. Studenter med klassisk-sproglig studentereksamen bør endvidere i efterårssemestret i deres første studieår studere nytestamentlig græsk, hvori der eksamineres ved forprøven, og hvori der afholdes kursus hvert semester. I det andet studieår studeres naturligt (efter filosofikum) det til forprøven hørende pensum i filosofiens historie (med religionshistorie), hvori der normalt afholdes kursus hvert efterårssemester. Studenter med nysproglig og matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen tager normalt ved januars eksamenstermin i deres andet studieår tillægsprøven i almindelig græsk for derefter i forårssemestret at studere det til forprøven krævede pensum i nytestamentlig græsk.

Den til tillægsprøver og forprøve hørende forberedelse har endnu væsentlig skolemæssig karakter med deltagelse i faste kurser og tilegnelse af bestemte, begrænsede kundskaber og færdigheder.

Imidlertid bør det egentlig teologiske studium ikke opsættes til efter forprøven, men påbegyndes jævnsides med forberedelsen til denne. Da studiet af de systematiske fag forudsætter fortrolighed med de eksegetiske og historiske fag, bør studiet af disse påbegyndes tidligere end de systematiske fag. Naturligvis kan de eksegetiske fag ikke studeres, førend de fornødne sproglige forudsætninger, kendskab til hebraisk og græsk, er til stede. Studiet af kirkehistorien bør derimod begyndes med det samme. Hvornår studiet af de systematiske fag bør påbegyndes, kan der ikke gives faste regler for. Det må afhænge af den enkelte students interesser og arbejdsplan. Som hovedregel kan dog anføres, at studiet af systematisk teologi ikke bør påbegyndes for sent i studietiden.

Det teologiske universitetsstudium er – som tidligere nævnt

— et videnskabeligt studium. Det betyder ikke, at enhver teologisk student skal — eller bør — uddannes til at præstere et selvstændigt forskerarbejde. Men det betyder, at enhver studerende gennem studiet skal erhverve sig indsigt i og fortrolighed med den arbejdsmåde, som præger videnskabelig forskning, så at han, hvis hans evner og interesser lægger det nær, er i stand til på grundlag af den uddannelse, han har fået, selv at uddanne sig videre til selvstændig forskning, eller hvis han ikke evner eller agter at fortsætte studiet i en egentlig videnskabelig forskning, dog altid vil være i stand til at orientere sig i den teologiske forskning og i den praktisk-kirkelige virksomhed drage nytte af dens arbejde.

Heraf følger visse vigtige synspunkter på formålet med de skriftlige og mundtlige prøver, som aflægges ved teologisk embedseksamen, og på den forberedelse, som må foretages til disse prøver. Embedseksamen er ikke fortrinsvis en prøve i et ved læsning af bestemte lærebøger tilegnet huskestof, selv om der i alle fag må forudsættes en vis kundskabsmængde, hvis et friere studium skal give mening. Eksamen er i første række en prøve i modenhed og selvstændig heherskelse af det studerede stof. Derfor vil det f. eks. ikke ved angivelse af fast afgrænsede pensum i bestemte lærebøger kunne angives, hvor mange og hvilke bestemte kundskabsdata der vil blive fordret ved embedseksamen. Det er nemlig en del af den modenhed og selvstændighed, som studiet skulle have bibragt kandidaten, at han selv er i stand til at foretage et skøn om, hvilke kundskabsdata han af hensyn til den rette tilegnelse af stoffet må anse for nødvendige at bevare i hukommelsen, og hvilke han må anse for mindre væsentlige. Derfor kan den studerende heller ikke være bundet til uden videre at »lære« alle de i studieplanen omtalte studiebøger fra ende til anden. Disse bøger angiver blot omtrentligt omfanget af det stof, som bør studeres. Men det må stå studenten frit for at anvende andre bøger, hvis han gennem eget studium eller gennem forhandling med faglæreren har kunnet danne sig en begrundet opfattelse af deres brugbarhed.

For at nå dette mål af modenhed og beherskelse af stoffet, som kræves til eksamen, må den studerende benytte sig af de studiemuligheder, som universitetsstudiet åbner for ham. Det vil i hovedsagen sige to arbejdsformer: Deltagelse i universitetslærernes undervisning og selvstændig læsning. Disse to arbejds-

måder bør gå hånd i hånd og betinger gensidigt hinanden. Deltagelse i universitetslærernes undervisning uden supplerende selvstændig læsning vil ikke give det fulde udbytte. Omvendt vil det falde svært at få det rette udbytte af selvstudiet uden at følge undervisningen.

Universitetsundervisningen gives i form af forelæsninger, eksaminatorier (eller samtaler) og øvelser. Ved forelæsninger føres studenterne ind i vigtige sider af en videnskabelig forskning. Men forelæsningsformen vil på grund af den knappe tid vanskelig kunne give en udtømmende behandling af problemerne, hvorfor deltagelse i forelæsninger som regel først giver det fulde udbytte, når den suppleres med selvstændig læsning. Men ofte vil netop forelæsninger kunne give impulser til fortsat studium af de behandlede problemer. I eksaminatorier og samtaler har de studerende mulighed for at gøre sig aktivt gældende med de spørgsmål og problemer, som studiet har rejst hos dem. Eksaminatorier og samtaler kan gennem studenternes medvirken blive en meget frugtbar undervisningsform. Men den mest givende, og derfor også mest fordrende undervisningsform er øvelsen. Ved øvelserne er det de studendes eget aktive arbejde, som er det afgørende. Her gives indførelsen i den egentlige videnskabelige metode og teknik, og gennem affattelsen af skriftlige afhandlinger indøves de studerende i selv at anvende denne metode og teknik. Ved øvelserne bringes de studerende til at beskæftige sig med mere specielle emner end eksamensstudiets og vil derfor ofte gennem deltagelse i øvelserne få vejledning til valg af speciale eller ekstrapensum.

Hvilke forelæsninger og øvelser den enkelte student bør følge, må afhænge af hans interesser og arbejdsplan.

Iøvrigt må det meget anbefales i løbet af studietiden at tilbringe et eller flere semestre ved et andet universitet end det, hvor eksamen aflægges; for de studerende ved Aarhus Universitet tænkes der her i første række på Københavns Universitet, men også på et af universiteterne i de andre nordiske lande.

Den anden og vigtigste arbejdsform er selvstudiet. Undervisningen ved universitetet er kun en hjælp til dette og omfatter derfor kun en del af det stof, der skal studeres. Men det er især ved studiet af specialer og ekstrapensa, selvstudiet kommer til udfoldelse.

Ved selvstudiet har det sin store betydning, at studenten ikke

blot anvender de gængse lærebøger, men selv lærer at finde frem til den litteratur, som har betydning for ham i det område, han beskæftiger sig med. Benyttelsen af universitetets biblioteker skal opøve studenten i videnskabeligt selvstudium. Deltagelse i laboratorieøvelser giver anledning til denne form for selvstudium. Ved studiet af specialer og ekstrapensa er den nødvendig. (Angående bestemmelserne vedrørende specialer og ekstrapensa se s. 11–12 og 36).

Tilrettelæggelsen af et speciale sker ved forhandling med den pågældende faglærer. Her skal blot nævnes visse almene synspunkter, som gælder specialestudiet som helhed.

Der stilles til den kandidat, som opgiver speciale til embedseksamen, ret store krav i retning af selvstændighed og modenhed. Derfor fordres af den kandidat, som skal have et speciale antaget, både en attest for aktiv deltagelse i mindst eet semesters laboratorieøvelser og en udtalelse af fakultetet (se s. 36). Specialestudiet betragtes nemlig som beregnet for de studerende, der har særlige anlæg for videnskabeligt studium. For sådanne er der ingen tvivl om, at specialestudiet vil være meget frugtbart og udviklende.

Imidlertid er det ikke alene specialestudiet, som giver plads for den enkeltes særlige interesser og anlæg. Også studenter, som ikke opgiver speciale, har mulighed for at arbejde med særlige emner. I det hele taget må det anbefales enhver student ikke at nøjes med læsningen af egentlige eksamensbøger, men at skaffe sig tid til en friere læsning efter specielle interesser. En sådan friere læsning kan imidlertid også føjes ind i eksamensstudiet gennem opgivelse af ekstrapensa. Det må meget anbefales de studenter, som ikke opgiver speciale, på denne måde at skaffe sig mulighed for et studium af et specielt område. Et ekstrapensum stiller ikke så store fordringer til tid og selvstændighed som et speciale, men det vil alligevel virke befrugtende ind på det øvrige studium. Ofte vil deltagelsen i forelæsninger og øvelser kunne give impulser til studiet af ekstrapensa.

Endnu en undervisningsform må omtales: de teologiske skriveøvelser, som afholdes af fakultetet ved undervisningsassistenter. De er at betragte som direkte forberedelse til den skriftlige eksamen og vil derfor normalt først følges i de sidste semestre før eksamen. De består i løsningen af opgaver, som svarer til de ved eksamen forelagte.

Endvidere skal der gøres opmærksom på, at der hvert år ved Aarhus Universitet og Københavns Universitet stilles prisopgaver i teologi (se s. 22–25). Det siger sig selv, at det kun kan tilrådes den studerende, der er videnskabeligt interesseret, og som mener sig i besiddelse af videnskabelige anlæg, at give sig i kast med en sådan besvarelse, hvortil kommer, at han må se sig i stand til at bruge langt det meste af sin tid til løsningen af denne opgave i de 14 måneder, der gives til dens besvarelse.

Hvad de nærmere enkeltheder i studiets tilrettelæggelse angår, henvises til studieplanens redegørelse for studiet af de enkelte fag.

Ved hvert efterårssemesters begyndelse afholdes af fakultetets lærere i fællesskab en forelæsningsrække for begyndere om studiet som helhed og om de enkelte fag. I denne forelæsningsrække vil studenterne have lejlighed til at få en uddybelse af de i studieplanen angivne synspunkter.

2. Det gamle Testamente.

Til forståelse af de historiske og religiøse forudsætninger for kristendommen er studiet af Det gamle Testamente nødvendigt. Dette studium kan kun drives på videnskabelig basis, når de studerende er i stand til at læse de opgivne tekster på grundsproget og med benyttelse af kommentarer, der direkte tager hensyn til grundteksten. For alle gælder det, uanset hvilken eksamensordning de vælger, at teksterne må være kernen i deres studium af faget. Foruden de tekster, som opgives til eksamen, bør enhver læse Det gamle Testamente igennem i en tidssvarende oversættelse, f. eks. Buhls (af 1910) eller den danske autoriserede oversættelse af 1931 med Hvidbergs noter, der oplyser, hvor grundteksten er tilsidesat for en af de gamle oversættelser eller for en konjektur. Den norske oversættelse med kortfattet kommentar af Michelet, Mowinkel og Messel er også en fortrinlig hjælp til de dele af Det gamle Testamente, som hidtil er udkommet. Da læsningen af Det gamle Testamente på egen hånd falder mange studerende tung i begyndelsen af deres studium, må det anbefales, at de læser de historiske dele før lovene og de poetiske skrifter. En læsning af hele Det gamle Testamente vil være en uvurderlig støtte for studiet af bidisciplinerne: Israels historie, den gammeltesta-

mentlige litteraturhistorie, også kaldet indledning eller isagogik, samt den gammeltestamentlige teologi eller religionshistorie. Det kan iøvrigt anbefales, at man så vidt muligt læser de tekster, man agter at opgive, før man går i gang med bidisciplinerne, men det må i nogen grad afhænge af, hvad der bliver gennemgået på universitetet.

Gennem forprøven erhverver de studerende sig de elementære kundskaber i Israels historie, som enhver kommentar forudsætter som bekendte. Når de studerende går i gang med tekster udover de allerede fra hebraicum kendte, bør de først gennemarbejde teksterne ved hjælp af leksikon og grammatik, inden de går over til kommentarerne. Formålet med benyttelsen af kommentarerne må altid være at opøve evnen til at læse en tekst, så at man kan se, hvad indholdet er, og hvilke problemer den rummer. Huskestoffet bliver herved væsentligt reduceret, omend visse historiske kundskaber altid er nødvendige som baggrund for forståelsen af teksten. Derimod bør man lægge mindre vægt på at huske teorier, som teksten ikke selv lægger nær.

De vigtigste af de skrifter, der sædvanligvis opgives til eksamen, vil i regelen blive gennemgået i enhver students normale studietid. De, der opgiver speciale i faget, må dog regne med at læse en del af stoffet på egen hånd. I Det gamle Testamente afholdes ikke specielle kursus for begyndere i faget. Enhver kan deltage i gennemgangen af de skrifter, som gennemgås. Hvis man påtænker at opgive speciale, bør man tidligt i studiet deltage i laboratorieøvelser for at få sine evner prøvet. Specialet tilrettelægges derefter i samråd med faglæreren.

Laboratorieøvelserne, som allerede kan følges med udbytte i det andet studieår, må dog ikke alene anbefales til dem, der opgiver speciale, men til alle, der ønsker at trænge dybere ind i studiet og få lejlighed til at arbejde på egen hånd. Ved laboratorieøvelserne vil de studerende ofte komme til at arbejde med et stof, der vil egne sig til ekstra læst pensum. Jævnligt afholdes der også kursus for begyndere i andre semitiske sprog (bibelaramaisk, syrisk, arabisk o. s. v.). En del af de tekster, der her gennemgås, vil naturligt kunne opgives som ekstrapensa. Overhovedet bør enhver, der interesserer sig for studiet af Det gamle Testamente udover de egentlige eksamensfordringer, have opmærksomheden henvendt på disse

kursus. Adskillige specialer vil heller ikke kunne studeres uden kendskab til aramaisk.

3. Det ny Testamente.

Formålet med studiet af Det ny Testamente er at vinde et indgående kendskab til de nytestamentlige skrifter og derigennem at nå frem til en historisk forståelse af kristendommens ældste historie og religiøse egenart.

For at nå dette mål må der lægges grund ved et solidt kendskab til det græske sprog og sikkerhed i at finde sig til rette i græske tekster og se deres sproglige muligheder. Det er nyttigt at vedligeholde og udvide sit kendskab til græsk under studiet ved læsning af klassiske eller hellenistiske tekster. Både det humanistiske og det teologiske fakultet giver mulighed herfor som led i deres undervisning. Dernæst må der lægges et stort arbejde i at gøre sig fortrolig med Det ny Testamente, således at man ikke længere har sproglige vanskeligheder, men indprenter sig indholdet og de vekslende tankegange ved stadig læsning. Det bedste vil være at gøre læsning af det græske testamente til en daglig vane. Arbejdet med teksten gøres ved hjælp af leksikon og grammatik; brug af en oversættelse og sproglige præparationer gør kun skade.

Først når teksten er sprogligt forstået, kan man gå videre til dens saglige forståelse, som det sproglige arbejde kan vise frem til, men ikke overtage. Dertil kræves opøvning i eksegetisk metode, så man lærer at behandle tekster. Kunsten består i at stille de rigtige spørgsmål til teksten og til nøjagtigt at opfatte, hvad teksten siger. En sådan opøvning sker i begyndelsen bedst ved mundtlig undervisning, men kan senere med held foretages ved læsning af videnskabelige kommentarer til den græske tekst. I begge tilfælde er det vigtigt, at man først selvstændigt søger at forstå teksten, således at kommentaren eller den mundtlige gennemgang kun virker vejledende og stadig efterprøves på teksten. Det må overhovedet indskræpes, at den stadige fordybelse i teksten må gå forud for alt andet indenfor det nytestamentlige studium. En sådan fordybelse bliver dog kun frugtbar, hvis man desuden anvender de videnskabelige kommentarer, der dels behandler de spørgsmål, som har rejst sig under læsningen af teksten, og som dels gør opmærksom på problemer, man ikke selv fik øje på. Ved stadig beskæfti-

gelse med kommentarer får man en redegørelse for teksterne og for de problemer, der i vor tid optager den nytestamentlige forskning. Det er vigtigt ikke at benytte gamle og forældede kommentarer, men at søge til de nyeste udlægninger. Ved valg af kommentarer er det naturligt at vælge mindre omfangsrige kommentarer til de lettere tilgængelige skrifter som f. eks. Thessalonicenserbrevene og Apostlenes Gerninger. Kun kommentarer, der direkte behandler grundteksten, kan anvendes.

Under læsningen af kommentarerne kan man holde sig for øje, at målet – foruden den sproglige beherskelse af teksten – er at nå en sikker eksegetisk metode, således at man bliver i stand til at behandle en hvilken som helst nytestamentlig tekst og at besidde et almindeligt kendskab til den nytestamentlige tid, der giver mulighed for at belyse den enkelte tekst og sætte den ind i dens saglige sammenhæng, hvad enten denne er af historisk eller systematisk art. Kun ved enkelte tekster vil det være nødvendigt at indprente sig et vist fond af eksegetisk hukommelsesstof.

Til støtte for eksegesen tjener de nytestamentlige bifag, der bygger på udlægningen af de enkelte skrifter og igen kaster lys over dem. Der er her et samspil, som gør, at alle fire bifag er nyttige at arbejde med. Bifagene er: 1) hermeneutik, 2) indledning eller isagogik, 3) tidshistorie og 4) teologi.

Den nytestamentlige hermeneutik er en halvt eksegetisk, halvt systematisk disciplin, der behandler fortolkningens principper. Den nytestamentlige indledning omfatter foruden tekstkritikkens historie og kanons historie de nytestamentlige skrifteres litteraturhistorie, der behandler de enkelte skrifteres tilblivelse og deres litterære karakter. Den nytestamentlige tidshistorie behandler den historiske baggrund for Det ny Testamente i Palæstina og Romerriget både i den jødiske og den ikke-jødiske verden. Vigtigst af disse bifag er den nytestamentlige teologi (urkristendommens religionshistorie), der behandler de religiøse og etiske tanker i de nytestamentlige skrifter, og som i vore dage er den nytestamentlige disciplin, der har gjort de største fremskridt. Om opgivelserne i de nytestamentlige bifag, se p. 36.

Til støtte for studiet af Det ny Testamente er en videregående beskæftigelse med Det gamle Testamente af største betydning. Også andre forskningsområder kan give virkningsfuld støtte; det gælder hellenismens religionshistorie og inden-

for den den synkretistiske religiøsitet, de ældste kirkefædre og den rabbiniske teologi.

For særligt interesserede er der mulighed for at lade behandlingen af et enkelt nytestamentligt problem indgå som led i embedseksamen i form af et speciale, der afsluttes med en 3 ugers hjemmeopgave. Specialet kan dels behandle tekster udenfor Det ny Testamente, der belyser dette, med dertil hørende litteratur, og dels bero på nytestamentlige tekster, men forudsætte en vidtgående fordybelse i litteraturen om det pågældende problem. Som eksempler på tekster, der kan benyttes i nytestamentlige specialer, kan nævnes de gammeltestamentlige apokryfer og pseudepigrapher, rabbiniske tekster, Septuaginta, de nytestamentlige apokryfer som apokryfe evangelier og apostelakter, de apostolske fædre. De specialer, der fortrinsvis behandler et enkelt problem, kan vælges indenfor hele den nytestamentlige forskning.

I fortsættelse af laboratorieøvelser eller efter eget valg i samråd med faglæreren kan man opgive et ekstrapensum enten i form af tekster eller i form af litteratur, hvor de tilsvarende tekster findes i Det ny Testamente.

4. Kirke- og dogmehistorie.

I studiet af kirke- og dogmehistorien går man ud fra kristenheden som en i historien foreliggende, empirisk kendsgerning, en integrerende del af menneskehedens historie i de sidste snart 2000 år. Ved studiet af denne kendsgerning går man frem med den almindelige historievidenskabs metode – kun ved sit stof, ikke ved sin metode er kirke- og dogmehistorien et teologisk fag – og spørgsmålet om kristendommens religiøse eller etiske gyldighed kommer ikke i betragtning. Det er også ganske umuligt at afgrænse kirkehistorien fra historieforskningens mange discipliner (politiske, økonomiske, sociale, religiøse) eller at udskille dogmehistorien skarpt fra den humane tænkningens historie.

Principielt hører alt, hvad kristendommen i tidens løb er blevet til og selv har haft indflydelse på, med til kirke- og dogmehistorien, men i studiets praksis må der lægges mest vægt på de afgørende perioder: oldkirken, reformationstiden og det 19. århundrede, ligesom man især må koncentrere sig om Europas kirkehistorie og indenfor dette felt igen atter grun-

digst må beskæftige sig med de nordiske kirker, ikke mindst for den nyere tids vedkommende.

Studiet bør ikke drives som et hukommelsesfag, og eksamenspræstationerne vurderes ikke efter, hvor meget man på et givet tidspunkt kan huske af det mægtige stof; al den undervisning, som tilbydes i faget, tager sigte på at opøve evnen til at skelne mellem de væsentligste hovedlinier og de ligegyldige detaljer, som til enhver tid kan slås op i de mange lettilgængelige håndbøger. Selvsagt stiller ethvert historisk studium også krav til hukommelsen, men langt vigtigere er forståelsen af sammenspillet mellem begivenhederne og af dogmeudviklingen, derunder også den problematik, som opstår ved kildernes ofte fragmentariske eller tendentiøse karakter eller derved, at historikernes personligheder og personlige holdning til historiens stof spiller med ind i tolkningen både af den »realhistoriske« og den »idéhistoriske« udvikling.

Under henvisning til den kgl. anordning og den ministerielle bekendtgørelse af 5. august 1958 er studiet af kirke- og dogmehistorie ved Aarhus Universitet ordnet således:

I. En kortere gennemgang (2 semestre med 3 ugentlige timer) beregnet a) som begynderundervisning for alle teologiske studerende, b) for teologiske studerende med kirkehistorie som minimumsfag, dvs. med speciale i et af de andre fag og efter reglen om lempede fordringer i kirkehistorie, c) for studerende, der agter at tage skoleembedseksamen i kristendoms-kundskab.

II. En udførligere gennemgang (4 semestre med 4 ugentlige timer), regelmæssigt begyndende hvert tredje efterårssemester.

III. En gennemgang af Nordens kirkehistorie, beregnet for alle teologiske studerende, begyndende hvert tredje efterårssemester.

IV. Laboratorieøvelser. Der afholdes normalt tre slags laboratorieøvelser: a) en øvelse i kildelæsning; valget af kilder følger i hvert semester omtrentligt det stof, som samtidig gennemgås i den udførligere gennemgang. Denne øvelse har til hensigt at støtte tilegnelsen af det fra håndbøger og lærebøger kendte stof og nærmere begrunde gennemgangen; deltagelse giver ikke ret til attest for med udbytte at have deltaget i en laboratorieøvelse. b) En øvelse med emne fra den almindelige kirkehistorie; c) en øvelse med emne fra nordisk kirkehistorie.

b) og c) fordrer selvstændig og aktiv deltagelse af de studerende, dels ved udarbejdelse af skriftlige eller mundtlige referater, dels ved en afsluttende skriftlig opgave.

Studerende, der vælger speciale i kirkehistorie, må foruden det almindelige pensum opgive et særligt afsnit studeret efter kilder og med brug af den herhenhørende vigtigere litteratur, eventuelt også utrykt materiale. Bestemmelserne om speciale åbner store muligheder for valg efter de studerendes personlige interesser; også missionshistorien, kirkeretten, kirkekunsten og liturgien kan indgå i kirkehistoriske specialer. Den nærmere fastsættelse af emne, omfang og studiemateriale sker gennem forhandling med faglæreren, der også – det samme gælder de til undervisningen knyttede assistenter – er til rådighed m. h. t. vejledning i brugen af håndbøger og monografier etc.

Efter den ovenfor skitserede ordning vil enhver student i sin studietid normalt få lejlighed til både en kortere og en udførligere gennemgang af den almindelige kirkehistorie og en enkelt (udførlig) gennemgang af Nordens kirkehistorie. Gennemgang I kan tilrådes allerede i første eller andet studieår; gennemgang II og III bør følge så snart som muligt efter forprøven. Laboratorieøvelser – som erfaringsmæssigt ofte bliver udgangspunkt for specialer og ekstrapensa, men som selvsagt står åbne også for dem, der ikke vil gøre brug af dem til det formål – kan man med størst udbytte deltage i efter forprøven.

5. Dogmatik med symbolik.

Sammen med teologisk etik og religionsfilosofi udgør dogmatikken den såkaldte systematiske teologi, d. v. s. den gren af teologien, som har til opgave at undersøge kristendommens væsen og gyldighed som nutidig åndsvirkelighed. Inden for den systematiske teologi er det dogmatikkens særlige opgave at give en sammenhængende og kritisk fremstilling af den kristne lære, d. v. s. det retmæssige indhold af det budskab, kirken er sat til at forkynde i dag.

Da den kristne læres kilde og norm er den af de bibelske skrifter bevidnede historiske åbenbaring, består der en nær sammenhæng mellem dogmatikken og de eksegetiske discipliner, samt kirke- og dogmehistorie. Det dogmatiske studium for-

udsætter et grundigt kendskab til indholdet af de bibelske skrifter og til den kristne idéhistorie. Gammeltestamentlig teologi (se s. 46) og nytestamentlig teologi (se s. 48) samt dogmehistorie (se s. 49–50) er derfor også hjælpediscipliner for dogmatikken, og den under studiet af disse discipliner erhvervede viden må til stadighed udnyttes under det dogmatiske studium.

En sammenhængende og kritisk fremstilling af den kristne lære må imidlertid også tage hensyn til den foreliggende spaltning af kirken i forskellige kirkesamfund med afvigende dogmatiske grundpositioner. Derfor forudsætter det dogmatiske studium også et kendskab til de vigtigste kristne konfessioner og deres særlige lære, ritus, kirkeforfatning og etos. Dette kendskab erhverves foruden gennem det almindelige kirkehistoriske studium ved studiet af symbolikken eller den sammenlignende konfessionskundskab, hvorunder selvsagt i dansk teologi studiet af den danske folkekirkes egenart og dens bekendelsesskrifter må træde i forgrunden (jfr. bekendtgørelsen af 8. aug. 1958, § 2, stk. 3, se s. 17).

Dette betyder imidlertid ikke, at de studerende kan nøjes med at læse en enkelt fremstilling af dogmatikken og symbolikken, lige så lidt som det betyder, at de er forpligtet til at huske hvert ord af de enkelte fremstillinger af henholdsvis dogmatikken og symbolikken. Hvad der er sagt i den almindelige studievejledning (se s. 40) om studiets metode, at der må lægges større vægt på selvstændighed og modenhed end på tilegnelsen af en vis mængde hukommelsesdata, er det af særlig betydning at understrege, når talen er om studiet af den systematiske teologi. Den håndbog, som vælges som ledetråd ved det dogmatiske studium, bør ikke opfattes som lærebog i strengeste forstand, men som studiehåndbog, d. v. s. som hjælpemiddel til opøvelse i selvstændig dogmatisk tænkning. Det bør under det dogmatiske studium hele tiden huskes, at den egentlige dogmatiske tekst ikke er den nutidige dogmatikers fremstilling, men de bibelske skrifter og de reformatoriske bekendelsesskrifter. Den dogmatiske studiebog bør derfor ikke mekanisk læres udenad, men anvendes til opøvelse af selvstændig, dogmatisk-kritisk refleksion over det i de bibelske skrifter og bekendelsesskrifterne bevidnede budskab. Ved besvarelsen af skriftlige eksamensopgaver bør der derfor også lægges mindre vægt på referater af forskellige historiske læreopfattelser end på selvstændig behandling af det i opgaven

stillede problem. Det siger sig selv, at selvstændighed og modenhed i behandlingen af dogmatiske problemer lettest nås, når man i studiet ikke begrænser sig til en enkelt håndbog eller et enkelt forfatterskab, men supplerer studiet af håndbogen med læsning af andre fremstillinger af dogmatikken eller monografier af vigtige enkeltspørgsmål. Supplerende læsning af denne art vil afgive udmærkede muligheder for opgivelse af ekstrapensa, hvad der for det dogmatiske studiums vedkommende vil være særdeles frugtbart. (Om ekstrapensa i det hele taget, se s. 12 og 43).

Angående valg af studieböger til symbolik og dogmatik henvises de studerende til forhandling med faglæreren.

Et kendskab til vigtige skrifter af Luther og til moderne Lutherforskning vil også være af betydning for det dogmatiske studium. Læsning af herhen hørende litteratur vil være udmærket egnet til ekstrapensum og kan i så fald planlægges ved forhandling med faglærerne.

Inden for studiet af dogmatik vil der være rige muligheder for specialstudium. Et speciale inden for dogmatikken vil enten kunne være rent systematisk eller idéhistorisk-systematisk.

6. Etik og religionsfilosofi.

Den teologiske etik er en systematisk redegørelse ud fra teologiske synspunkter for de problemer, som det etiske liv rejser af såvel principiel som speciel karakter. Dertil kræves kendskab både til Det ny Testaments, i særdeleshed evangeliernes etik og til reformatorerne, især Luthers etiske grundopfattelse samt til afgørende og typiske opfattelser af etikken indenfor vesteuropæisk filosofi. Selv om den teologiske etik i kraft af de kundskaber, den forudsætter indenfor de eksegetiske og historiske fag, er en disciplin, det er naturligt først at beskæftige sig med på et mere fremskredent stadium af ens studier, må der dog på den anden side advares imod at begynde studiet af denne altfor sent, eftersom studiet af disciplinen ikke blot går ud på at tilegne sig en lærebogs stof, men at gøre sig bekendt med en problembehandling og blive skolet i systematisk tænkning, hvilket tager sin tid. Lærebogen tjener kun til at gøre den studerende bekendt med den encyclopædiske viden, der hører til disciplinen.

Om end der ikke indenfor den teologiske etik (sålidt som

indenfor dogmatikken og religionsfilosofien) findes den absolutte forskel mellem tekster og videnskabelig litteratur om teksterne og på grundlag af dem, som der gør indenfor de eksegetiske og historiske discipliner, så findes der dog her en tilsvarende forskel mellem de skelsættende skrifter i teologiens og filosofiens historie på den ene side og al den videnskabelige litteratur, der er inspireret af dem og bygger på dem, på den anden side, om end grænsen her er i høj grad flydende. Og det må tilrådes den studerende i løbet af sin studietid at studere et eller flere af de skrifter, der i den systematiske teologi eller i filosofien gør det ud for tekster. Et sådant studium af enten et enkelt større eller flere mindre skrifter vil også kunne opgives som specielt læst pensum til embedseksamen.

Den samme skelnen vil også som oftest gøre sig gældende ved tilrettelæggelsen af et speciale; det vil for det meste bestå i et studium af et eller flere i den teologiske eller filosofiske tænkningens historie skelsættende skrifter, suppleret med videnskabelig litteratur i tilknytning dertil. Ved valget af emne er der et vidt spillerum. Det kan være et af etikens principielle problemer, en af de sociale grundordninger, et særligt problem eller udvikling indenfor en af dem, eller det kan være en enkelt teologs eller filosofis etiske grundsyn.

I religionsfilosofien konfronteres teologien med filosofien. Når det netop er med filosofien, beror det på, at filosofien i udmærket forstand er eksponent for den rådende kultur; den livsforståelse eller den strid om den, der er givet med den herskende kultur, udkrystalliseres i tidens filosofi. Dertil kommer, at den herskende kultur og dens filosofi selvfølgelig også behersker teologien, hvorfor den konfrontation af teologien med filosofien, der finder sted i religionsfilosofien som teologisk disciplin, tjener den selvbesindelse, der er en af den systematiske teologis opgaver. Da kultursituationen stadig skifter og med den filosofien, er religionsfilosofiens opgave stadig ny og aktuel.

Nogle af de forkundskaber, der er nødvendige for et studium af religionsfilosofien, har den studerende allerede fået ved gennemgangen af den del af filosofiens historie, der har fundet sted ved filosofikum og ved den teologiske forprøve, men det vil være tilrådeligt, at han inden det egentlige religionsfilosofiske studium gør sig bekendt med den resterende del.

Iøvrigt gælder for studiet af religionsfilosofien, tidspunktet for dets begyndelse, forskellen mellem »tekster« og litteratur, specielt læste pensaa, de samme betragtninger, som ovenfor blev gjort gældende ved den teologiske etik. Ligesom de skrifter, der udgør grundstammen i et speciale, her som i den teologiske etik kan være ikke blot en teologs, men også en filosofis skrifter, hvis tænken har teologisk relevans.

7. Religionshistorie.

Et kendskab til andre religioner end kristendommen er ikke blot gavnligt, men i mange tilfælde nødvendigt for den teologiske studerende. Således vil studiet af G. T. og N. T. ikke kunne drives med det fulde udbytte, hvis man ikke sætter sig ind i religionerne i Ægypten, Forasien og den græske verden; men også kirkehistorien og ganske særligt missionshistorien må suppleres med læsning om de ikke-kristne religioner. Endelig vil også de systematiske fag støttes ved viden om de religiøse fænomeners udformning i de fremmede religioner. Et elementært kendskab til religionshistorien må derfor forudsættes præsent hos alle teologiske kandidater i et lignende omfang som de mindre fremstillinger, der anvendes ved forprøven. Vælger man at opgive et speciale inden for religionshistorien i tilslutning til et af de 5 hovedfag, kan man enten studere en enkelt religion særlig indgående (f. eks. babylonsk religion, Islam, Parsismen), eller man kan lægge vægt på de religionspsykologiske fænomener (f. eks. ekstatiske bevægelser, mystik eller lign.). I alle tilfælde må specialet eller i hvert fald dele deraf være studeret på grundlag af tekster i originalsproget. I valget af speciale anbefales det at rådføre sig med faglærerne.

Det anbefales de studerende at følge en eller flere af de religionshistoriske forelæsninger og øvelser, som afholdes under det humanistiske fakultet.

8. Missionsvidenskab.

Missionsvidenskab er en disciplin, som er nøje forbundet med de andre teologiske discipliner. Dens genstand er »kirken i bevægelse«, dvs. kirken i dens møde med ikke-kristne former for religiøsitet, specielt som dette møde finder og har fundet sted i Asien og Afrika.

Missionsvidenskaben arbejder derfor *historisk* for at klarlægge begivenhedsforløbet. – De unge kirkers historie og missionselskabernes historie må naturligvis stå i centrum for denne historiske side af arbejdet.

Sammen med de historiske undersøgelser går det *fænomenologiske* arbejde, dvs. skildringen af kirkens mission, som denne faktisk er og foregår. Netop tiden efter anden verdenskrig med dens omlægning af de fleste traditionelle arbejdsformer har givet denne side af arbejdet stor vægt. Ikke mindst har sammenhængen mellem politik og mission samt forholdet mellem kirkelig enhed og mission været i forgrunden.

Missionsvidenskabens afgørende opgave ligger imidlertid ikke indenfor det, der traditionelt kaldes missionshistorie og missionskundskab, så vigtige end disse sider af sagen er. Den afgørende opgave er *missiologisk*, dvs. missionsteologisk i egentlig forstand. For det første må missionsvidenskaben søge at forstå selve sendelsen (mission) i det perspektiv, at den er kirkens sendelse. Eskatologien – dvs. læren om Gudsrigets indbrud i verden – er det grundlag, der bibelteologisk er afgørende i denne henseende. – I og med at missionsvidenskaben altså ikke slet og ret arbejder med »mission« som noget, der er adskilt og udskilt fra kirkens liv iøvrigt, vil missionsvidenskabens arbejde med denne første hovedopgave i mangt og meget føre den ind på dogmatikkens område.

For det andet må missionsvidenskaben arbejde med forholdet mellem kristen tro og ikke-kristen religiøs livsforståelse. Religionshistorien og religionsfænomenologien er væsentlige forudsætninger hertil, men missionsvidenskaben må bruge disse forudsætninger til at løse den teologiske opgave at forstå disse religioner i deres forhold til den kristne tro. Dermed behandles også de problemer, der er forbundet med forkyndelsen ind i disse særlige situationer, præget af ikke-kristen religiøsitet. Herved kommer missionsvidenskaben ifølge sagens natur ind på religionsfilosofiens område.

For det tredje må missionsvidenskaben arbejde med den etiske problematik, som er karakteristisk i kirkens grænsesituationer, hvor store sociale og politiske problemer gør sig gældende og hvor f. eks. det aktuelle problem om forholdet mellem mission og u-landshjælp er væsentligt, men dog kun som et led i en langt videre problematik, hvor også selve den etiske livsforståelse rejser sig som et problem – individuelt og folkeligt.

At missionsvidenskaben herved kommer ind på etikens område er klart.

Indenfor såvel den historiske som den fænomenologiske og den missiologiske del af missionsvidenskaben kan man som teologisk student få speciale til embedseksamen. Men iøvrigt er det missionsvidenskabelige studium en så integreret del af det øvrige studium, at det på en lang række punkter i sig selv også vil være eksamensrelevant indenfor andre teologiske discipliner.

B. Licentiatgraden.

Studievejledning for vordende licentiat.

For at imødekomme dem, der efter endt embedseksamen kunne ønske en videregående videnskabelig uddannelse inden for et nærmere afgrænset felt blandt de teologiske fag, er der ved kgl. anord. af 20. juni 1955 og tilsvarende ministeriel bekendtgørelse af 21. juni 1955 oprettet en teologisk licentiatgrad. Denne videregående uddannelse skal ikke nødvendigvis foregå i en af de to universitetsbyer, men det står enhver frit for at tilegne sig de fornødne kundskaber på egen hånd. I regelen vil dog den, som stiler mod at tage en licentiatgrad, søge kontakt med den nærmeste faglærer ved fakultetet om råd og vejledning og måske tilmed deltage i øvelser for viderekomne, hvis sådanne øvelser afholdes inden for det felt, vedkommende ønsker at koncentrere sig om. Det område, som skal danne basis for licentiatgraden, vil blive fastlagt af fakultetet efter indstilling af den nærmeste faglærer, der også på opfordring kan være behjælpelig med at give oplysninger om den fornødne litteratur om emnet. Dette vil hyppigst være begrænset til et område inden for et enkelt af de teologiske fag, hvortil også missionshistorie og praktisk teologi hører, men i særlige tilfælde kan det også ligge på grænsen mellem to eller flere fag.

Når kandidaten mener, at han har sat sig tilstrækkeligt ind i sit stof, skal han skrive en afhandling. Kandidaten kan selv fremsætte ønske om formuleringen af emnet for afhandlingen, men det skal i så tilfælde godkendes af fakultetet. Der vil også være mulighed for at få emnet opgivet. I modsætning til reglerne for besvarelse af universiteternes prisopgaver er der ikke ved licentiatafhandlingerne fastsat nogen aldersgrænse eller tidsfrist for besvarelsen. Dette medfører, at kravene til omhu ved

udarbejdelsen og til litteraturkendskabet vil blive noget større end ved guldmedaljeafhandlinger, mens de på den anden side ikke vil blive så store som ved doktorafhandlinger i retning af skarpsindighed og selvstændighed. Man kan dog forlange, at en licentiatafhandling er skrevet med en kritisk og moden forståelse af de problemer, afhandlingen frembyder. Skønsmæssigt vil der sammenlagt gå et par år for den, som ønsker at tage licentiatgraden. Forudsætningen er, at kandidaten har bestået teol. embedseksamen med første karakter, med mindre han først har kvalificeret sig ved et eller flere skriftlige arbejder.

Når licentiatafhandlingen er indleveret til fakultetet, bliver den bedømt af den faglærer, under hvem emnet hører, i forbindelse med en anden fra et af de teologiske fakulteter, og såfremt fakultetet efter disses indstilling beslutter at antage afhandlingen – eventuelt først efter en mundtlig prøve, som i så fald afholdes af fakultetet selv uden medvirkning af censorer – skal kandidaten holde en offentlig forelæsning over et opgivet emne, der har forbindelse med det område, som er fastlagt for hans licentiatstudium. Til udarbejdelse af denne forelæsning tilstås der ham 8 dage. Efter denne forelæsnings afholdelse tager fakultetet stilling til, om licentiatgraden skal tildeles vedkommende, og i bekræftende fald får han udstedt et bevis, hvori titlen på hans licentiatafhandling angives.

Selve afhandlingen forlanges ikke offentliggjort, men skal afleveres i to maskinskrevne eksemplarer til henholdsvis universitetsbibliotekets afd. I i København og til statsbiblioteket i Aarhus, hvor de vil blive offentlig tilgængelige på disse bibliotekers læsesal. Licentiatgraden giver ikke jus docendi.